

22/6/62
137.1

Zestig km op bakfiets (zonder banden) naar eerste kleinkind

Echtpaar Hagen halve eeuw getrouwd

Twaalf kinderen en 19 kleinkinderen

ANKEVEEN — Op 1 juli is het vijftig jaar geleden, dat het echtpaar Hagen-Verhoeven in het huwelijk trad. Een gouden bruiloft is tegenwoordig niet zo heel zeldzaam, maar beiden werden ter plaats geboren en hebben hun gehele leven op Ankeveen gewoond: Ankeve-hers, van top tot teen! Hagen is een naam, die in Ankeveen veelvuldig voor- komt, waardoor de bruidegom algemeen bekend staat als Cees „van de molen”. Deze toevoeging is ontstaan doordat de bruidegom vele jaren aan de Hollandse molen heeft gewoond. Zijn vader nam de molen en de bemalingstaak van de Hollands-Ankeveense polder weer over van zijn vader. De familie Hagen be- woont al vele generaties lang de Hol- landse molen.

Cees Hagen is een echte dorpsfiguur, die nu niet bepaald altijd aan de weg heeft gespijkerd, maar hij heeft zich toch ook niet op de achtergrond gehou- den. Vele jaren is hij bestuurslid van de Ankeveense IJclub geweest, waar- aan hij ook zeer veel medewerking heeft verleend. Ook nu nog is hij, hoewel hij geen bestuursfunctie meer heeft, toch altijd nog van de partij als de IJclub iets organiseert. Vooral de laatste jaren heeft hij zich zeer verdienstelijk ge- maakt bij het uitvoeren van de Anke- veense plessentocht. Ook is hij lid van de KAB, de vroegere werkliedenveren- ging, waarvoor hij enkele jaren geleden werd gehuldigd.

Namen

Toen hij met zijn vrouw in het huwe- lijksbootje stapte heeft hij eerst twee jaar in een ander huis gewoond, maar daarna heeft hij onafgebroken in de wo- ning van zijn schoonouders gewoond en daar twaalf kinderen grootgebracht. Aan- gezien Cees Hagen uit een groot gezin kwam en al zijn broers ook kinderen hebben, wordt het steeds moeilijker om de namen uit elkaar te gaan houden, temeer als men geen adres weet. Zo heeft de bruidegom weer vele neefjes en zelf ook een zoon, die naar zijn vader zijn genoemd. Hierdoor ontstond dan weer een naamsituatie als Jaap van Cees van de molen.

Als los werkmans heeft hij veel ver- schillende baantjes gehad. Zo heeft hij polderwerkzaamheden gedaan en oppe- ren in de bouw. Hij is dan ook van alle markten thuis en heeft op vele za- ken een goede kijk.

Zo omstreeks 1934 is hij voor zichzelf begonnen in het boerenvak. Vele jaren is hij veehouder geweest met regelma- tig ongeveer tien stuks vee. Hij be- schouwde het als een eer om steeds het predikaat melkhygiëne te behalen, het- geen dan ook vele malen is gelukt.

Dit was niet zo'n gemakkelijke taak, als men bedenkt dat aan vele eisen moeten worden voldaan om deze hoge graad van zindelijkheid in de koestal te bereiken. Na zijn werk had hij als liefhebberij het vissen met fuiken in de polder, waar hij menig aaltje heeft verschalkt.

Het is historisch dat hij voor de ver- loting op de jaarvergadering van de IJ- club elk jaar een gratis maal paling uitloofde. Om deze liefhebberij ten uit- voer te brengen heeft hij altijd zijn vis- fuiken met de hand gebreid en gerepa- reerd en dat doet hij nog steeds. Iets dat niet veel meer voorkomt.

Ook in het kerkelijk leven heeft hij niet aan de kant gestaan. Hij haalde vele jaren plaatsengeld in de kerk op en was voorbidder bij een overledene in de kerk. Van een dorpsleven is veel te ver- tellen omdat mensen op een klein dorp elkaar nu eenmaal veel meer nodig hebben. En dat heeft de bruidegom dan ook altijd voor ogen gehouden en altijd daar geholpen waar dat nodig was.

60 km

Aan het einde van de tweede wereld- oorlog werd in Bakkum bij Castricum het eerste kleinkind geboren. Hij moest en hij zou zijn eerste kleinkind gaan be- kijken. Daarvoor toog hij moet moeder de vrouw op een bakfiets met houten karrewielen en achter een massieve band naar zijn dochter over een afstand van ongeveer 60 kilometer, maar zij kwamen er. Tijdens de oorlog ving hij

in de Ankeveense polder een otter en trots als een pauw kwam hij over de IJsbaan (het was toen winter) aangelo- pen met de dode otter op zijn rug, niet wetende dat een otter een beschermd

dier is. Het einde van dit lied was dat de opbrengst van het dier de boete van de rechtbank niet kon halen. Er werden twaalf kinderen geboren die nu op één na allen hun bestemming hebben gevon- den. Met negentien kleinkinderen is het een familie die op 1 juli op origi- nele Ankeveense wijze bruiloft zal gaan vieren met liederen zoals hun voorouders deze zongen „Zolang de lepel in de brei- pot staat” en „Wat op de ketel”.

... jongste kleinkind ...

CORNELIS HAGEN

(1888–1984)

"Kees van de molen"

Ankeveense verhalen van rond de eeuwwisseling

Van bandopnamen uit 1966 uitgeschreven, geredigeerd en
van aantekeningen voorzien door

B.J.van der Kolk en A.A. Swennen

1994

Cornelis [cees] Hagen

***19-6-1888 +7-12-1984**

Cees van de Molen

Ankeveense verhalen van rond de eeuwwisseling

Opgetekend van bandopnamen uit 1966

Geredigeerd en van aantekeningen voorzien

Door

**B.L.van der Kolk en A.A.Swennen
1994**

1984

nr. 39

Op zeven december

negentienhonderd vierentachtig.

te 16 uur, 35 minuten, is in de gemeente 's-Graveland overleden:

Hagen, Cornelis, geboren te Weesperkarspel op

19 juni 1888, wonende te 's-Graveland, gehuwd geweest met:

Verhoeven, Jannetje Maria.

De overledene is een zoon van: Hagen, Johannes, en: Schriek,
Gerritje.

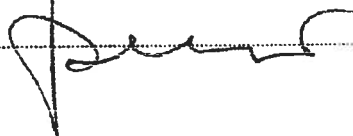
De aangifte is gedaan door: Dekker, Pieter Paul Willibrord Maria,
oud 29 jaar, uitvaartleider, wonende te Hilversum,

die verklaarde uit eigen wetenschap kennis te dragen van het overlijden.

Waarvan akte, opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van

's-Graveland op 10 december

1984.

INHOUD ~~X~~

Inleiding

1. De familie Hagen en de molen "Hollandia"
2. Zondagmiddag op de molen
3. De stand van de molenwieken
4. Het lawaai in de molen
5. Schade aan de molen
6. De Wipwatermolen aan de Loodijk
7. Kees Hagen en de mobilisatie van 1914
8. Het werken bij de ^boer
9. Het verhaal van Piet
10. Over het vervenen
11. "De Hel"
12. Van Takkebossen en kaasmaken
13. Wasserijen in Ankeveen
14. De Katholieke Werkliedenbond
15. Het ongeluk bij de Klapbrug aan de Meent
16. Brand op de boerderij
18. De schaardag op 12 mei
19. Over fietsen
20. Het fietsenrek van Hein Portengen
21. Over bijgeloof en volksgeneeskunde
22. Bij de tandarts
23. Spookverhalen
24. Vóór dokter Jonker
25. Bijnamen in Ankeveen
26. De muziekvereniging
27. Bouwvergunning
28. Over grafdelven

INLEIDING

X. Het ontstaan van dit boek.

Kees Hagen leerde ik voor het ²⁵eerst kennen in het begin van de zestiger jaren. Meester Frans Fennis had met zijn vrouw Rie, Klaas Olivier en mij een kleine "Historische Kring" Ankeveen" gevormd, waar we ons met groot enthousiasme voor inzetten.

Frans had altijd al belangstelling voor geschiedenis gehad en toen hij zijn werk als schoolhoofd van de Sint Jozefschool beëindigd had, kwam er meer tijd voor zijn hobby vrij.

Het gezelschapje kwam wekelijks bijeen, afwisselend bij ieder van ons thuis en Frans had dan altijd een groot programma van onderwerpen die hij wilde onderzoeken op dorps-historisch gebied. Hij beschikte onder andere over nagelaten documenten van de familie van Blarcum, ~~T~~^opolder bescheiden (hij was vele jaren secretaris van de Hollands-Ankeveense polder geweest) en oude acten. Het meest interesseerde hem de geschiedenis van Ankeveen rond de eeuwwisseling, maar hij organiseerde ook onze gezamenlijke bezoeken aan het Provinciaal Archief in Haarlem om oudere gegevens over Ankeveen te verzamelen.

V Hij wist dat Kees Hagen een uitgebreide kennis bezat over het dorpsleven van de afgelopen halve eeuw, maar bovendien een zeer onderhoudend verteller was.

Zo kwamen de bijeenkomsten tot stand, waarin Kees Hagen vertelde over zijn leven en dorpsgeschiedenissen ophaalde, die op enigszins primitieve wijze op de band werden vastgelegd. Soms waren er tijdens het opnemen storingen door een voorbijdaverende vrachtwagen of het luide slaan van de oude klok in de huiskamer van de familie Fennis, of ook wel door de aanmoediging van Rie Fennis "zal ik nog eens inschenken Hagen?"

— Kees Hagen vertelde zijn verhalen meest in het Ankeveense dialect, dat hij altijd gesproken had. Als het om korte vragen en antwoorden in interview-vorm ging, paste hij zich aan bij het "~~A~~lgemeen Nederlands" van het gezelschap; maar als hij alleen aan het woord was in herinneringen en verhalen, sprak hij het dialect weer als geen ander.

— Enkele verhalen (het verhaal van Piet, eieren zoeken in de polder) heb ik zonder de uitspraak fonetisch weer te geven in het dialect opgeschreven. Als je die verhalen hardop leest, krijg je een goede indruk van de vertelkunst van Kees Hagen.

Tijdens één van die bijeenkomsten zei hij ons, dat hij liever niet had, dat zijn verhalen "over het dorp werden verspreid."

— Maar, voegde hij er aan toe, "als ik op het bergje lig, dan doe je maar." Het leek mij, tien jaar na zijn overlijden, een gepast klein eerbetoon aan deze geboren verteller uit Ankeveen, om zijn verhalen een wat ruimere verspreiding te geven.

✓ ~~B.~~ Over de verteller

Cornelis Hagen (Cees of Kees) werd op 19 juni 1888 geboren in Ankeveen, in het huis "De Rietvink". Hij stond in het dorp bekend als "Kees van de Molen", niet zo vreemd als men weet dat de familie Hagentoen al meer dan honderd jaar een geslacht van watermolenaars waren op de molen "Hollandia" aan de Loodijk.

Als kind kwam hij al vaak op de molen, waar zijn grootvader Jaap en later Jan Hagen molenaar waren.

Kees, die maar tot zijn elfde jaar naar school ging, heeft zijn hele leven de meest uiteenlopende werkzaamheden gedaan, om zijn grote gezin te kunnen onderhouden.

Aanvankelijk werkte hij op de boerderij, hield een wasserij, maar hij kende alle werkzaamheden die in de polder voorkwamen: hout kappen, riet en ruigt snijden, gras maaien, sloten schonen, vissen, netten breien en fuiken zetten, en al het boederijwerk van melken tot mest kruien.

Hij was als geen ander bekend met de waterwegen in het polderlandschap, de weteringen en de dobbers. Hij kende veel vogels en planten en wist precies waar otters in de polder zaten.

In 1912 trouwde hij met Jans Verhoeven, in 1967 vierden zij als bijna tachtig-jarigen hun 55-jarig bruiloftsfeest.

Aan het dorpsleven heeft Kees Hagen actief deelgenomen.

Zo was hij in 1916 één der oprichters van de R.K. Werkliedenvereniging. Ook nam hij deel aan allerlei activiteiten van de Ankeveense IJclub. Elk jaar op de jaarvergadering stelde hij een "maol paoling" voor de verloting beschikbaar. En dat was dan een royaal maal.

Evenals zijn vrouw, die in 1978 op 89-jarige leeftijd overleed, bereikte Kees Hagen een hoge leeftijd (97 jaar), een spoor van goede herinneringen in ons dorp nalatend.

Het bidprentje van Cornelis Hagen geeft een ontroerende karakteristiek van deze mens, een echte Ankevener, gelovig en werkzaam, met een diepe liefde voor "zijn" polder.

Hij hield van ruimte en van openheid
die liefde trok zijn spoor door heel zijn leven
Het vele, dat hij vele wist te geven
stond in het teken van wat hem altijd

byzonder trok: de polder met zijn wijd
aspect van licht en water. Daarvan omgeven
kreeg zijn bestaan de deugden bijgeschreven
waarmee gezin en kerk werden verblijd.

De boot, waarin hij voer, heeft lang gedreven
daar, waar de hemel helder lag gespreid
in spiegeling. Hij raakt'er mee verweven.
En allengs tot zijn laatste tocht bereid
naar wat hij zag, is hij nu opgeheven
maar wie hem kende raakt zijn beeld niet kwijt.

De familie Hagen en de molen "Hollandia"

Ik werd geboren op 19 juni 1888, in het huis waar nu Toon Vermeulen woont, het huis dat als windwijzer een Rietvink heeft. Ze noemen het daar de "de Vinkebuurt", vandaar de naam en de windwijzer met de Rietvink.

Het was een huis met ijzeren stalramen aan de achterkant, want daar was vroeger een koestal en door die ramen keek je zo over de polder tegen de molen aan.

Mijn grootvader, Jaap Hagen, zat toen op de molen en die was oud en op en die kon de molen niet meer de baas en dan was mijn vader de aangewezen man als er iets niet goed was en dan moest je op een hol naar die molen, dan moest je dat lopen, maar eerst dat dorp uit daarnaar toe hè. Maar ik weet nog goed op een zondagmiddag, nou ja, mijn vader werkte natuurlijk ook de hele week en dan was dat 's zondagmiddag na het eten een uurtje liggen hè en het was van dat echte buiige weer, noordwester buien en de molen maalde. Ik was toen zo'n brak van een jaar of zes, zeven en Jan en Jaap en ik, wij moesten dan op de molen passen. Dan was het geen weer voor buiten, maar dan moesten wij die molen in de gaten houden en als er dan wat was met de molen, dan moesten wij direct vader roepen. Nou op een gegeven moment zag je zo die zeilen in de lucht fladderen hè, maar met die bui was de wind een eind gaan draaien en dan moest je de molen kruien. Dat kon die oude man niet redden en toen was de wind achter de zeilen gekomen en het touwwerk kapot en de zeilen hingen zo in de lucht te klapperen.

Mijn overgrootvader heb ik niet gekend, mijn grootvader Jaap, die toen op de molen zat, was toen al in de zeventig. Wie daarvoor molenaar was, weet ik niet. Ik vermoed dat het ook een Hagen was. Mijn vader is niet zo bar veel jaren molenaar geweest en Willem heeft het honderdjarig feest gevierd dat de molen door de stam Hagen bediend is en de machine. Als kind zijnde interesseerde je in die dingen niet om na te vragen of te doen.

Grootvader was Jaap, de vader Jan Hagen en dan Bertus, Dien Meester d'r vader, die daar in dat café gewoond heeft, dat was een broer van mijn vader, dat was ook een Jaap Hagen.

En dan had je vroeger de bakkerij van Willem de Bree en die z'n vrouw, dat was er een zuster van, dat was Betje Hagen.

In het Naardermeer komt nog een Jan Hagensbos voor. Toen het Naardermeer in handen van Natuurmonumenten kwam, toen werden de kavels van de rietsnijders genummerd. Mijn vader had indertijd een heel groot stuk, want die was in de winterdag altijd met vijf, zes man aan 't rietsnijden daar en daar is die naam van Jan Hagensbos van. Het was het gedeelte dat mijn vader in beheer had.

Zondagmiddag op de molen

's Zondagsmiddags gingen we melken hè. En vader en moeder die waren weg naar 't dorp, naar die boer van m'n vader.

't Was hartje zomer en we hadden wezen melken en toen waren we om een uur of vijf thuis van 't melken. Gauw nog even de kippen en de varkens en zo wezen voeren en dan liep je samen op de werf.

En dan begon die stroom van fietsers uit het Gooi vandaan weer op Amsterdam an en dan prakkeseerden we wel es wat. En wij onze zakken volgestopt met grind, die van de werf en toen binnendoor de molen in naar boven. En toen voorbij die as het luik open en der uit en toen zaten we boeyn op de kap. en stil zitten en een stelletje van die fietsers kwamen voorbij en toen grindjes gooien naar die fietsers en zij maar over de werf kijken hè. En dan een van tweeën een schreeuw of een gil. En dan: Roel kijk toch. En: Kijk daar nou es, die zitten boven op die molen. En dan stapten ze nog van de fiets af ook. Maar ze konden toch niet bij ons komen.

meer naar het midden van het blad

De stand der molenwieken

Als er een zoon of een dochter van een van de poldermeesters trouwde, dan werden de wieken van de molen "in de vreugd" gezet. De wieken worden dan een eindje in 't voren geschoven, schuin in het kruis.

Bij een sterfgeval schuif je de wieken een eindje terug, dus vóó schuin in het kruis.

Als de molen kapot is, dus je niet malen kunt, dan zet je 'm precies in 't kruis. Dan kunnen de poldermeesters zien als je molen stil staat: oh, hij is kapot.

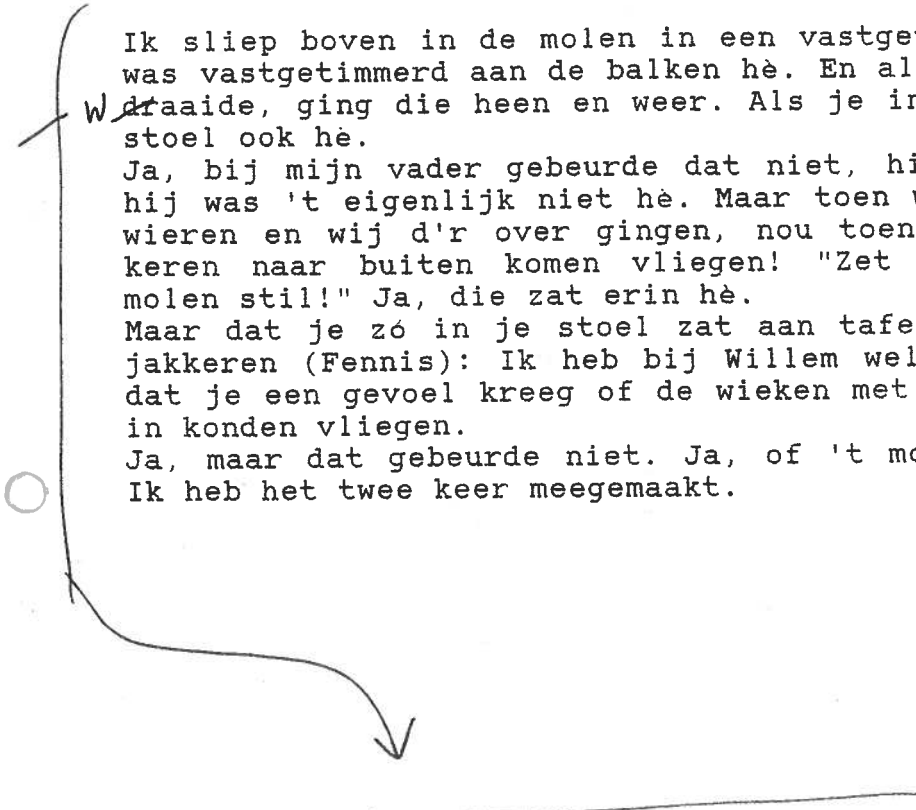
Het lawaai in de molen

Ik sliep boven in de molen in een vastgetimmerde bedstee, die was vastgetimmerd aan de balken hè. En als 't een beetje flink draaide, ging die heen en weer. Als je in de kamer zat op een stoel ook hè.

Ja, bij mijn vader gebeurde dat niet, hij was molenaar, maar hij was 't eigenlijk niet hè. Maar toen wij een beetje groter wieren en wij d'r over gingen, nou toen is moeder Geeke wat keren naar buiten komen vliegen! "Zet je nou verdomme die molen stil!" Ja, die zat erin hè.

Maar dat je zó in je stoel zat aan tafel hè, als je 'm liet jakkeren (Fennis): Ik heb bij Willem wel op de molen gezeten dat je een gevoel kreeg of de wieken met de molen zo de lucht in konden vliegen.

Ja, maar dat gebeurde niet. Ja, of 't moet erg slecht wezen. Ik heb het twee keer meegemaakt.

Schade aan de molen

De eerste keer, dat is geweest, nou, ik denk dat we toen zo'n beetje twee jaar op de molen zaten en toen zat er nog van boven een houten hijing en d'r zaten ook nog twee houten wieken in. De ene was pas nieuw, maar de andere was slecht.

Vader was al bij 't' polderbestuur geweest hè, dat die roe gevaarlijk begon te worden. Ja, maar 't water was hoog, ja, uitkijken maar en maar malen zolang 't mogelijk is Jan Hagen, want 't lage land zat allemaal onder water. Malen!

En 't was woensdag, dan was er 's' middags geen school, enkelt 's morgens en dan was m'n broer Jaap en Jan en ik en m'n oudste zuster die met Jo Miltenburg getrouwd geweest is. Nou wij kwamen om twaalf uur uit school, 't eten stond op tafel, maar wij kregen meteen de pen op de neus. Dirk, die mocht de deur niet meer uit en wij drieën mochten wel als we gegeten hadden, maar naar de schuur in de koestal en niet buiten op de werf.

Alles angst voor die slecht roei hè. Maar we hoefden er totaal niet in, want eer we gegeten hadden brak die roei òf en die kwam naar beneden rollen, terwijl dat die nieuwe roei omhoog kwam en die ving die kapotgebroken roei op. En die brak ook boven bij de as òf. En dat was nog een houten as toe, nou ja, dat is zo'n gevaarte van een boom - daar zit die kop in 't vierkant aan en die as die is rondgewerkt en in de kop daar zitten twee gaten zo doorheen waar die roeien aanzitten en die had zoveel gehad van die klap, die konden ze ook niet meer gebruiken. En dat zal geweest zijn, ik denk in 1896. Een hele schadepost, de hele zomer zat je vast, je kon niet malen en dat most allemaal in 't gemaal korten. En toen is er een nieuwe houten roei ingekomme en in Zaandam, of die kant uit, daar waren ze toen aan 't molen wegruimen en daar is nog een ijzeren roei opgekocht en een ijzeren as voor dat bovenwerk. En dat is er toen ook ingekomme en toen was de zaak weer klaar.

En toen was het in 1908, ik most in dienst, ik had raak geloot, ik most 3 maart in dienst, dat vergeet je nooit. En 't was in 't voorjaar en wij hadden ons land achter dat grote, wij water en dan moest je van de molen af met een schuit die mest daar altijd heenbrengen. Maar als het een uur of half acht was 's morgens, dan stak die noordwesten wind op en dan zülke golven en dan kon je daar niet heen hè. En 't was al een acht dagen achtermekaar met dat weer en nou ja, ik en Jan wat afgepraat en 's avonds die schuit gelaai en dan zou Jaap 's morgens thuis blijven melken en dan kwam die de Hollandse Kaai over lopend daar naar het land en dan zouden ik en Jan 's morgens vroeg met die schuit mest weggaan, dat we aan het Wij vaarden eer dat die wind opstak. En dat hebben we ook gedaan.

Maar de wind, die kulde ons, we waren halverwege dat Wij en daar kwam de wind opzetten. Nou het roer om, ik probeerde nog om aan een akker te komen. Nou, de kop van de schuit hadden we nog zo'n beetje op zo'n weggespoelde akker en de rest dat kan je wel denken - zülke golven om je heen. Nou, wij van die schuit afgegaan, die akker op, zóver deur 't water en toen die akker op naar boven totdat Jaap daar kwam om aan 't mest lichten te gaan. Nog een half uur liggen draaien met dat natte

goed aan. Op 't laatst kwam Jaap deran en toen die weer overdwars en staan schreeuwen naar Leurs totdat die het in de gaten had en die kwam in z'n boot en die heeft Jan en mij toen van de akker afgehaald. Toen de Hollandse Kaai op en wij naar huis. Eerst droog goed aantrekken hè.

Nou, toen kwam ik thuis en de molen maalde en die schuit mest, ja die kon daar ook niet blijven en Daan van der Pauw, dat was Janus z'n vader, die boerden ook en die had ook zo'n schuit net als wij en toen die schuit opgehaald en toen ging m'n vader met Jan daar weer naar toe om die schuit te lichten en ik moest thuisblijven, in de tuin dan en malen en 't was ook geregeld weer uitkijken, want steeds weer van die noordwesterbuien hè, dus dan moest je de zaak goed in 't vizier houden en ik was molenaar, want er moest gemalen worden da dat scheprad overal doorheen jakkerde. D'r waren nog een paar mensen vlak achter de molen aan 't griendhout hakken en ik was in de tuin aan 't spitten.

Nou ja, dan kwam d'r weer zo'n barre hagelbui en dan wipte je effen in de stal. Dat was nog die stal die voor een paar jaar geleden is opgebrand. Daar zat in de gevel bij de schoorsteen zo'n vierkant raampje en nou ja, als je in de stoel was, dan stond je zo hup voor dat raampje en dan stond je zo op je werk op die molen te kijken hè. Had ik al een keer of drie maal met zo'n bui binnen gestaan en die houthakkers daar in die polderwaren, die zagen meteen ook al als d'r iets met het weer was en dan meteen naar de molen hè. Maar die kwamen heel niet, die bleven daar achter een hoop hout staan met die buien.

En toen de tweede keer sta ik weer voor dat raampje te kijken en zo naar de molen. En ik denk ook nog: verdomme 't is net of die wiek omtrent tegen de molen aandrukt. Nou, ik de stal uit en dan ga je hem knagen, dat gevaarte mot maar naar beneden komen. Nou, ik stond een beetje in 't verlengde en hij stond te draaien en hij ging rakelings langs het schot en toen liep ik naar de andere kant van de molen naar het kruirad en toen keek ik omhoog en hij staat slecht, ik kon hem helemaal over de kap van de molen zien. Nou, ik stond te rillen op m'n benen. Een twee drie dat vangtouw te pakken en ik de molen voorzichtig stilgezet. En toen es kijken. Al die ijzers en die wiggen waarmee de roeien in de as zitten, die hingen er zülke enden uit hè. Als 't misschien nog vijf minuten geduurd had, dan had ie ook naar beneden gekletterd. Nou, ik had hem stil en toen heb ik de zeilen afgehaald en hem over het hek gezet en ik denk: ik ben de molenaar niet, dat is m'n vader, daar moet je ook voorzichtig mee zijn, dus ik ging spitten. En even half twaalf kwam mijn vader met Jan thuis, toen waren ze klaar met die schuit. "Nou, wat is er nou aan de hand, de molen die stilstaat demee krijg ik een poldermeester op m'n dak." Ik zeg, nou man, kalm maar, moet je maar es meegaan. Nou, toen was ik een reuzekeutel, dat ik het gezien had en dat ik de molen had stilgezet.

Nou ja en toen vader meteen naar het polderbestuur hè. Dat was Jan Meester z'n vader, die was toendertijd voorzitter. Dus daar naar toe. Nou ja, niet meer malen, geen ongelukken maken. Die roe met er uitgehaald worden, geen ongelukken maken.

Nou, dat was precies een week voordat ik wegging in dienst, ik ging de dertiende maart weg en dit was de zesde maar

De Wipwatermolen aan de Loodijk

Ik heb Jan Verdonk, die een touwslagerij had, nog goed gekend. Ik weet nog dat daar een molen heeft gestaan. Ik ben daar nog molenaar op geweest als Jan Verdonk naar de markt was.

Als ik je nou vertel dat ik ruim vier jaar op die touwbaan gewerkt heb. Ja, dat vak ken ik goed hoor.

Precies weet ik niet wanneer die molen gesloopt is. Ik werkte nog op de touwbaan toe die gesloopt is en toen was ik zo'n beetje 14 - 15 jaar. Dus dat zal begin 1900 geweest zijn. Hij is niet gesloopt uit bouwvalligheid, maar er werd een machine gebouwd. Een petroliemotor heeft er gestaan in een gebouwtje aan de Loodijk. Zo'n paf paf paf net als je in die veerschuiten had. Dat ding daar heb ik ook nog verscheiden nachten zoekgebracht als jongen zijnde hè. Als de polder hoog was, ja, die boeren zeiden malen, malen, al slaap je nooit, ja maar daar kun je niet buiten hè. Maar als 't dan te gek was dat Jan Verdonk twee, drie nachten in de weer was, dan kun je niet meer hè. Nou blijf jij dan vannacht hier Kees, Dan kan ik een nacht slapen. Nou dan bleef ik malen. Maar dat mocht het polderbestuur niet eens weten, want dat mocht niet hè. Want ik kon die molen en die petroliemotor net zo goed drijven als Jan Verdonk, Want als hij dinsdagmorgen met touw naar de markt in Wezep ging toen de molen d'r nog stond, dan was ik molenaar en toen later, toen die motor er stond, dan was ik machinist als hij naar de markt was.

Hij woonde niet in de molen, er stond zo'n heel laag huisje bij, want het was een molen, onder Breukelen staat er ook nog zo een. Het was een wipwatermolen. Want Willem Hazelaar, hij is een paar jaar ouder dan ik, toen had je op 's-Graveland het Boldrie, wat later Deis en Jacqemijns was, dat was de zaak van Boldrie en dan had je een metselbedrijf op 's-Graveland, dat was Gijzel en die twee hadden dat machinegebouwtje aangenomen waar die petroliemachine in moest komen. En toen was Hazelaar, die was krullenjongen bij Jan Boldrie in de zaak. Dus die was daar ook aan 't werk. Nou ja, hij was ook nog een jongen, maar hij was toch een paar jaar ouder dan ik, ik geloof dat ie nou drieëntachtig is. Maar goed, 's middags schaft daar. Jan Verdonk z'n molentje dat maalde als de pest hè. Kees, houdt het wel in de gaten hè. En die ging altijd met zo'n ouwe bonker over z'n kop, z'n armen over elkaar alle middags zo zijn vaste uurtje aan die tafel. Nou ja en dat werkvolk dat aan dat machienetje werkte, die hadden aan de onderkant op die molenwerf een mooi rustig plekje gevonden, ook om een poos te leggen. Ik en Willem Hazelaar, twee van die knapen, waren over. Maar ik was die molen gewend, want dat was bij ons thuis een hele grote molen en daar was 't ook een molen. Maar toen in die jaren, toen werd er nog veel gemetseld, wel met Portland, maar een hoop schelpkalk en dat kwam toen in van die houten tonnen op het werk, niet in zakken, die kalk kwam in die tonnen. En dat vergeet ik nooit, daar lagen zo'n stuk of tien van die lege kalktonnen. En dat molentje stond als de pest te draaien, zuidoosten wind, flink hard. En ik zei toen tegen Willem: "Zullen we nou es een grapje hebben". Alles lag lekker te slapen. "Nou wat dan", zeid ie. Ik zeg: "Nou moet je es kijken". Ik een stuk of vier van die kalktonnen gehaald en die

nieuwe pagina

6-2

vlak bij de roeden zo achter elkaar gelegd. "Nou moet je kijken". Hup, een trap tegen dat vat en dat rolde tegen die roe aan. Rang! aan snippertjes en dat hele land lag vol. En meteen kwamen ze alle vier aan. Verdonk dacht dat de wereld verging! En weet je wat ik 's middags van Jan Verdonk moest doen; ja, slaan durfde hij ook niet. Om me te pesten moest ik de hele middag met een mand op het land lopen om alle spaantjes op te rapen, in plaats van touw maken. Je kunt je begrijpen, hij lag te slapen en dat maakte een lawaai! Hij dacht dat de molen in mekaar ging.

Kees Hagen en de mobilisatie.

Ik heb alle boerenwerk gedaan: maaien melken, sloten en riet-snijden, ook in de Naardermeer tot aan de oorlog 1914-1918. Maar ik ben vier jaar in dienst terecht gekomen en na die vier jaar was alles een beetje anders geworden.

Ik was toen al twee jaar getrouwd, ik ben in 1912 getrouwd en 1 augustus 1914 toen brak de oorlog uit en Nederland ging mobiliseren - 1 augustus gingen we weg.

Ik heb het meeste in Naarden gelegen, ik was bij de vestingartillerie. Ik ben nog twee of drie keer een maand of drie in Oldenbroek geweest. Ik was kok hè. Ja, daar kwamen om de tien dagen een troep artillerie-soldaten om te oefenen daar in dat kamp met kanonnen met scherp te schieten en dan moest ik voor die lui koken hè. Ik ben in dienst kok geworden.

Toen de mobilisatie uitgebroken was, toen duurde het niet lang of alle vestingwerken werden afgekeurd. Daar deugde niks meer van en toen moesten er allemaal nieuwe batterijen gebouwd worden: Bij Naarden in die kwekerij van Jurrissen, bij de Hilversumse Meent en op de Schapemeent, wat nu allemaal lanen en huizen zijn, maar toen was dat allemaal land. Daar ik ook een batterij gebouwd.

Dan trok je 's morgens met een honderd of drie man artillerie-soldaten Naarden uit, want wij lagen allemaal in de holen onder de grond: Promers en Oranje en Katten, want in die stinkhokken lagen we. Dan om vijf uur reveille en dan soep en een snee kuch en dan moest je naar de schapenmeent of naar die kwekerij van Jurrissen met een koppel van een man of handerd en dan moest je de hele dag grond kruien. En toen kwam er al gauw een hoop burgervolk ook bij, want er was hast bij dat die batterijen klaar kwamen.

En dat daggeld, dat was vóór de mobilisatie nooit hoger als f 1,25, een beste mocht er een daalder op een dag hebben, maar meer niet. Maar alle werkkrachten zaten toen in dienst niet-waar, want vijftien lichtingen, dat was dus van 20 tot 35 jaar en dat was allemaal militair. Dus wat er aan werkkrachten over was, dat waren allemaal mensen betrekkelijk op leeftijd. Maar d'r werden ook een hoop ingeschakeld bij dat werk. Maar dat was toen zo mooi, die mensen krgen toch wel drie gulden dag-geld. En dan waren wij als jonge kerels, als soldaten zijnde aan het werk en wij hadden zestien centen op een hele dag! Dat was onze soldij hè. En dan had je nog zo'n rotmajoor, die de hele week blauw was van de jenever en als na tien dagen die paar centen uitgekeerd werden, dan had hij zo'n honderdvijftig man van zijn compagnie die hij uitbelaten moest, maar dan was er een bord gebroken of er was met flauwekul een ruit stuk gegooid en dan was het van elke jongen vijf of zes centen kassenering inhouden hè, daar kon hij weer lekker van lurken! Maar toen waren we daar aan dat werk en toen had je die grond, die moest je kruien bv. naar dat hoge hout, daar moest die batterij komen en dan moest je hier die grond weggraven. En dan lag daar een straal planken en dan was je met een twintig kruiwagens, dan stond daar twintig man die kruiwagens te laden en twintig man ging er met die kruiwagens weg, die volle en dan had je allen weer een lege en dan op de helft dan kwamen er twintig terug en dan haalden ze die weerom en zo marcheerde

nieuw pagina

7-2

dat zo'n beetje. Maar die burgers, nou ja die maakten d'r eigen ook niet heet, maar die kregen elke dag drie gulden loon en wij zestien centenen dat kon ik niet verwerken. Nou was ik trouwens ook de voorste en als ik twintig, vijf en twintig stappen gelopen had, dan zei ik: hè hè en zette die kruiwagen effe neer. Maar die negentien achter me moesten dat ook doen, want die konden niet weg hè. En dan had ik de grootste keet met die luitenant en dan bekken tegen elkaar daarover en dan zei ik: "Nou dat moeten ze beter betalen, ik zeg het ligt niet aan 't volk maar waarom moeten wij dat voor niks doen en die andere mensen nou in enen van ene gulden vijf en twintig op drie gulden en waarom kan dat voor ons niet." Toen zegt hij "nou dat moet je voor je vaderland overhebben" en ik zeg "mijn vader heb geen land man, helemaal niet, een klein beetje wat hij huurt en daar heeft hij een paar koeien op en daar moet hij ook nog huur voor betalen nou, dat ie der ook nog geen droog brood op verdienen kan". Nou ja en dan liep het weer es d'r over heen en dan werd ik weggestuurd en dan moest ik naar de kazerne en dan moest ik me bij de wacht melden, nou dan zat ik weer een paar uur in de wacht en dan moest ik daar blijven totdat de kapitein op het bureau was en die wist dat ook wel, wat er gaande was en dan kwam je ook weer in die gesprekken terecht hè. Ja en die kapitein kon mij ook geen ongelijk geven, maar ja, hij kon dat slaris niet verhogen voor ons. Maar ik hield dat werk zoveel tgen, om de haverklap lag de hele boel stil.

En toen opeens werd ik weggestuurd en toen kwam ik ook aan de Promerskazerne, aan de wacht melden hè "oh ben jij d'r weer Kees", want ze kenden me overal. Hij zei "d'r is nou een boodschap gekomen en je moet je eigen gaan melden in de keuken". Ik zei "voor mekaar". Nou en ik ging naar de keuken toe en d'r waren een stuk of vier koks en een korporaal-kok. Ik zeg tegen die korporaal "ik zal 't maar zeggen, ik moet me hier komen melden". "oh ja" zegt hij "ik heb al een beetje van je gehoord". Jij bent Kees Hagen, het vlot met jou daarginder op dat werk niet erg". "Nee," zeg ik, "ik heb van mijn leven al zoveel grondwerk gedaan, ik zeg maar ik heb er altijd een klein daghuurtje voor gebeurd en hier willen ze 't voor niks hebben en dat zint met niet hè." Nou ja, hij zegt probeer het hier en toen ben ik in die keuken aan 't werk gekomen en dat zinde me best. 's Middags om drie uur aan de gang in die keuken tot 's avond negen uur. Ik heb nooit geen armoei meer gehad. Toen ik er een week of vier was kreeg ik koksgeld, menagegeld. Nou, dat was ook een cent of twaalf op een dag.

Het werken bij de boer

Daarna heb ik gewerkt aan de Keverdijk bij een boer. Er zit nou nog een kleinzoon van hem op die boerderij. Nou ja, heel Ankeveen stond aan de weg want er was geen werk hè. Maar omdat ik allés kon, ik kon melken en ik kon net zo goed bij de boer werken als in de bouw als opperman.

Ik was toen ook weer op stap geweest, proberen om wat te vinden en toen ben ik bij die boer terecht gekomen. Nou daar kon ik aan 't werk, hij had nog wel wat. Nou ja, maar niet meer als een gulden per dag en van zes uur tot zes uur, in januari. Ja, wat moest ik doen, je kan wel thuis blijven lopen, maar dan heb je niks. Ik de andere dag 's ochtends om een uur of half zes weg op de fiets naar die boer.

En toen had ik dat twee weken gedaan en toen de derde week, 's woensdags was het, was het heel slecht weer, geen weer om buiten te werken. Nou was ik in de stallen en de schuren aan 't werk geweest, aan 't hokken timmeren en repareren en brandhout zagen en opstapelen. En donderdag weer slecht weer, ook weer datzelfde gedaan en die boer zei niks en kwm wel es effen kijken, maar praatte nergens over. En toe was het zaterdagavond zes uur en toen kom ik aan de deur om m'n zes gulden te halen en toen gaf 'tie der vier. Ik zeg "wat krijgen we nou". "Ja, vier dagen". "Ja, je hebt maar vier dagen gewerkt". Ik zeg "hoe kom je daar nou toch in godsnaam bij man". "Ja, zegt ie, twee dagen dat je daar in die schuur gelopen hebt, je bent niet in 't land geweest die twee dagen, dus die betaal ik niet hoor". Nou mooi doen en lillik doen, maar ik kreeg niks.

Nou ja, dan op 't laatst gaat het van 't hoge boompie hè, ik zeg op 't laatst tegen hem "nou ken je voor mijn part barsten, al moet ik gras vreten van de honger, maar je ziet mij geen meer".

En ik hoor 't die boer nog zeggen, maar daar had dat kreng nog wel gelijk in "Heb maar niet zo'n grote smoel Kees, want maandag ben je blij as je een gulden verdienen kunt". En dat was waar, want er was haast geen werkman die wat te verdienen had hè. Maar ik ben er toch niet meer heengegaan hoor.

Maar zulke toestanden had je toen. Als je rekent dat je toen zo'n hele dag van twaalf uur maakte voor één hele gulden. En dan omdat je die twee dagen in de schuur gewerkt had, niet op het land, dan niet uitbetalen.

Ik was toen al getrouwd, in juli, en ik moest er met mijn gezin van komen, dat was in de eerste winter, in januari gebeurde dat.

Maar ik ben niet meer bij die boer geweest hoor!

En dan ben ik een paar dagen aan 't zoeken en scharrelen gwesst en ben bij een aannemer terechtgekomen en dat ging beter, daar kreeg ik inenen dertien en een halve gulden.

Het verhaal van Piet

Ik hèt met Piet soo es een half jaor aon 't hout rooie geweest op de Kaoi.

Dat was zoo: Willem van de moale had die kaoi gehuurd van de polder, onder voorwaorde dat dat hout geroaid wier.

Et was een smalle stroak an de Hollandse Kaoi, een rai-pad en die baigrond die ston allemaol vol met hout.

Nou et was zóo, ik het zeuventien jaor met Piet gewerkt, dus ik kòn hem op en top hè. Nou jao, je wait wel hoe Piet toen was hè. 's maandagsochens dan ben 'k heel wat keren met hem nao 't werk gegaon, dat ie nog zo dronken was as een aop hoor, das heel wat keren gebeurd hè. Piet kwam mai dan afhaole om een uur of vaif, zes en dan trok je weg naor je werk, gauw een bakje koffie maidrinke en dan aon 't werk hè.

Maor ik sag het al, ik denk, o, die hèt wat, gain woard verhaol teugen me, nie eens goeie morrege, dat deed ie geen mond ope, Nou ja, dan maor naor die kaoi en dan aon 't werk tot een uur of half nege, broad ete en dan gain woard praote hè. Toe hadde we ons broad op en toe sai ik tege hem: Jò, wat hei je toch, doe je smoel toch eris oape. Ja, dat is toch onverdrao-gelik as je daor nou de hele oggend met ze twee staot en anders altijd proate.

Ja jò, saitie, ik het de hele aovond in 't café gesete bai de ooievaor, Ik seg, daor hoef je toch nou niet je bek om te houwe. Jao maor, hai sait: hai (de waard) had een saal pas baigebouwd en toe wou ie daor nog weer en serre anbouwe.

En Piet, die had een paor sente en daor was tie al meer aover bezig geweest en daor was de waord die zondag met Piet ook weer de hele nacht over bezig geweest dat Piet die sente van de spaorbank zou haole en dan hem die sente geeve om dat gebouw te vergroate.

Hai sai: nou je het me wellis meer raad gegeve Kais, dat goed uitgekemme is. Wat dunkt jai dervan.

Nou dat ken ik je gauw vertelle Piet, dat ken ik je heel dauw vertelle. Ik seg, as je die sente kwait wil, ik seg dan mojje die sente van de bank haole en dan mojje daor meteen vraoge of ze die versilvere, dat je hard geld kraigt. En as je dat dan klaor hebt, dan breng je dat hierheen mee hè en as we dan broad gaan ete -want je had langs die kaoi dat groate waoter-dan gaone we broad op ete an die waoterkant, ik zeg en dan mik je elke keer een riksdolder in et waoter en dan komme d'r allemaol van die kringetjes. As die weg sain dan gooi je d'r weer een in en dat doe je net solang tot die sente op binne en onderhand kan we ons broad op ete. En ik seg niks meer en toe keek tie me so an en hai sai dan: jao, maor nou bin ik nog niks geen waizer. Ik seg, je bint toch je sente kwait, die ligge daor toch in dat waoter. As je 't nou naor t' café brengt dan gaot et presies eender, want je ken je daor brenge, maor je siet nooit geen vaif sente terug sai ik.

En da kon Piet niet gelove hè.

Maor 't was nog geen twee maonde laoter over dat geval met die sente van Piet en doe was 't café falliet. Ik seg nog teuge Piet: ken je me nou geloove of ken je me nou niet geloove.

Over het vervenen

Van de vervening zelf weet ik niet, dat is voor mijn tijd geweest. Aan de Oostkant van het dorp is nog verveend. Die open stukken achter Meester en waar nou van Kesteren woont, die boerderij van Willem van Dijk en dan dat laatste gedeelte achter Piet Leurs, daar die hoek, daar zijn ook nog hele hopen weggeveend. En als je hier in onze polder komt, die hoek op de Herenweg wat ze nou die Oude Oostzij noemen, die is ook helemaal weggeveend. Maar dat andere, wat aan deze kant en daar bij ons ook aan land ligt, daar zat te weinig veen onder, dat kon niet renderen, zo komt het dat dat bleef liggen. Maar waar nog een behoorlijke kluit veen onder zat, dat hebben ze d'r allemaal uitgehaald, want achter de kerk daar ligt allemaal land en daar liggen toch ook nog een stuk of vijf van die gorte ronde gaten, zo midden in het land, waar ze de veen uitgehaald hebben. Wie hiervoor opdracht gaf weet ik niet, dat dat was allemaal voor mijn tijd.

Wat ik hier nog wel beleefd heb, dat was meer aan die kant, dat waren mensen die hier woonden, dat waren onder andere Bertus Leurs zijn vader en dan die Tijmen die daar vroeger aan de hut gewoond heeft, dat was dan weer een broer van Bertus z'n vader de oom van Neel (van de hut). En d'r heeft nog een in 't midden van 't dorp gewoond, ook een broer van Piet Leurs.

Maar die drie, die hebben nog jaren lang in 't begin van mei altijd een dag of vijf voor z'n eigen daar in die polder veen gebaggerd en dan zelf turf gemaakt van dat akkertje. Die stookten dan 't hele jaar niks als turf.

In de laatste oorlog toen was de Heidemaatschappij hier op de Hilversumse Meent en toen hebben ze daar een hoop turf gemaakt. De hele Meent werd ontgonnen en d'r zijn ook een hoop nieuwe tochten en sloten doorheen gekomen en daar werd allemaal netjes de veen uitgestoken. Daar ging nog de ouwe Jan van Blarcum zo'n beetje toen over. Die had daar zo'n beetje de leiding. De man kon zelf niks meer die had de naam van vroeger van de veenhandel van de van Blarcommen hè. Want als-ie d'r kwam kijken dan vroegte aan de mensen: "Hoe doen jelui nou dit en hoe doen jelui nou dat". En dat was dan zagezeid de baas erover. Hij wist er zelf niks van. Maar die had jaren dus zelf een grote handel in turf gehad hè, want d'r zullen in de kerkelijke archieven nog wel beschrijvingen staan dat van Blarcum turf moest brengen bij de bisschop van Utrecht. Ja, de bisschop had turf hier ayn de van Blarcoms.

In de tuin stond een koestel - achter het rechthuis. En tussen Holdinga en het huis van van Blarcum stond een koetshuis, een rijtuigshuur. Turfschuren van van Blarcum stonden langs het Bergerpad naar Nederhorst den Berg en ben je een eind voorbij de Googh, dan heb je daar over dat water zo'n brede kaai liggen. En op die kaai daar hebben hele grote turfschuren gestaan. Die waren van van Blarcum.

Vroeger, als de ijsbaan afgelopen was, dat 't dooiweer was, dan kwam er een schuit en ouwe Willem Lamme, dat was Kors Lamme z'n vader en ouwe Jan Schuilenburg en dan werden al die palen en dat hout van de ijsbaan op een schuit geladen en dan werd dat opgeborgen in de turfschuur van van Blarcum. Dat

nieuwe pagina

10-2

kosste niks, dat mocht daar voor niks liggen, dan lag het binnen.

Aan de oostkant lag nog veen, maar dat was weinig de moeite. Ze hebben daar nog wat weggehaald, maar daar zijn ze mee opgehouden, want hoe meer dat ze hier op aan kwamen, dit eind naar het Polderhuis, tegen die grote weg aan, daar heb je nog een honderd of vier meter van de weg af, de polder in, dat is allemaal moeras en rommel. Dat is uitgeveend. Er zat verder te weinig veen onder. Een laagje van achteraan een meter of zo. Die hoek tegen de Herenweg aan, daar heb je ook zo'n ruige hoek ("De Ruige Hoek"). Waar je tegen dat hoge hout aankijkt, daar was het goed hè. Nou is het tegenwoordig weer allemaal dicht aan 't groeien, maar voor vijftig, zestig jaar geleden, stond daar in die hoek twee en een halve meter water. en allemaal mooi helder water. Als de zon scheen, keek je zo op de grond. En nou loop je op de meeste plaatsen zó, 't gaat allemaal met je benen op en neer.

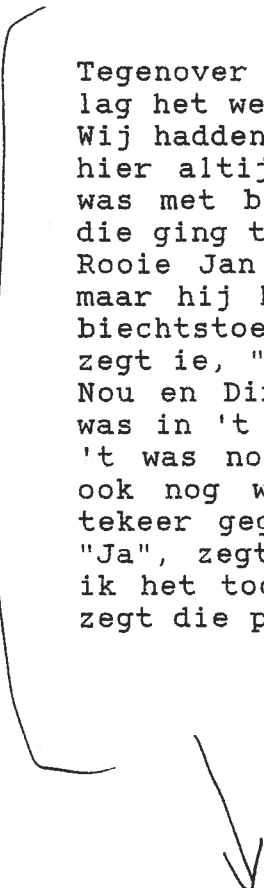
"de Hel".

Tegenover waar Door van mij woont, daar net recht tegenover lag het weiland van Gerrit van Dijk: "de Hel".

Wij hadden in de kerk het 40-uren gebed. dat hadden we vroeger hier altijd met Pinster en dan was er altijd een pater, dat was met biechthoren, een oude pater, een bejaarde man al en die ging tekeer in de biechtstoel!

Rooie Jan van Hagen, kwam nooit van me leven in geen café, maar hij had een bloedrooie kop die kerel en hij komt in de biechtstoel en de pater zegt: "Jij bent een smerige zuiper", zegt ie, "da ken je wel aan je rooie kop zien".

Nou en Dirk Splint, die kwam er ook om te biechte, maar die was in 't land van van Dijk aan 't grasmaaien, in "de Hel". En 't was nogal mooi zomerweer met die Pinsterdagen en hij was ook nog wezen biechten en die pater had ook zo tegen hem tekeer gegaan: "Man, je leit al lang in de hel te branden". "Ja", zegt Dirk, "ik heb van de week ook al gedacht, wat heb ik het toch verdomd heet in die Hel". "Dan weet je d'r van", zegt die pater, "dat je d'r al lang in ligt te branden".

Van takkebossen en kaasmaken.

Ja, ik heb hout gehakt. Dat was voor de boeren en de bakkers. Vroeger waren er veel meer boeren, nu is alles wat boer is naar de fabriek, maar vroeger was de hele omgeving van hier tot Wezep en Muiden en Diemen allemaal boeren.

En allemaal maakten ze kaas. De melk, die moest op temperatuur gebracht worden om kaas te maken en dat deden ze zo, dan hadden ze zo'n groot gemetseld fornuis met water en dan moest dat water opgestookt worden en dan zetten ze de ketels met melk in dat hete water.

En daar hadden die boeren ook takkebossen voor nodig, dat was natuurlijk elke ochtend en avond weer hè, dus ja, die boeren, d'r waren d'r zat die zo'n duizend of drie takkebossen elk jaar verstookten. En de bakkers een duizend of tien.

De kaas werd naar Breukelen gebracht. Vroeger had je ook een grote kaasmarkt in Wezep, alle dinsdagen vroeger en later hebben ze 't nog weer geprobeerd. Die Galesloot die daar toen die winkel opgezet het in Wezep, die heb nog weer een poging gedaan en die heb nog weer zo'n beetje de markt in leven gekregen, maar het wilde niet meer hè. Maar als je voor een vijftig jaar geleden Dinsdag was, daar stonden wel dertig, veertig boeren met kaas op de markt.

't Is nu allemaal fabriekswerk, boeren die kaas maken zijn d'r haast niet meer. Ja, Nico Kemp aan de Herenweg die doet het nog en van Tol dat was ook een kaasbedrijf aan de Machineweg in de Horstermeer. Wij deden 't vroeger aan de molen trouwens ook, kaasmaken voor de verkoop. Nou, toendertijd had je waar nou Gijs van Rijn in die winkel zit, dat was Wim Hagen z'n vader en die ging altijd met een hittenkar langs de weg met kruidenierswaren, eieren, boter en kaas en zo, maar die het heel wat kaas bij ons weggekocht. We hadden dan niet zulke grote kazen. Een koe of acht molken we. Maar dan in de voorzomer een pond of tien, twaalf en in de nazomer, als de kwantum melk minder begon te worden, een pond of zeven, acht, zulke kaasjes hè.

En daar waren in Ankeveen nog wel gegoeden en die kwamen dan een heel kaasje kopen aan de molen. Zo ging dat bij ons altijd weg. En dan had je nog de Huizers, die ook met eem kar langs de weg ventten, ene Bout, die het nog menig keer kaas wezen kopen aan de molen.

Wasserijen in Ankeveen.

Daan van der Pauw had een wasserij-boerderij. Van der Vooren was een pleegdochter van Degenkamp, die een wasserij had. En daar is die van der Pauw mee gaan trouwen, die kwam van de Herenweg, van die boerderij en daar zat een broer van Nardus van der Pauw. Van der Pauw trouwde daar dus in en die is toen bij die boerderij een wasserij begonnen. En toen de Degenkamps waren overleden hebben zij de wasserij aangehouden.

De van der Hoevens, mijn vrouw's familie, hadden ook een wasserij. Die was er nog toen ik getrouwd was. Toen ik in de mobilisatie in dienst was, toen zat die broer van mijn vrouw. Willem, die nou in Hilversum woont, die was ook in dienst hè.

Nou en die twee mensen, die waren oud en dat was alles wat ze hadden, dat wasserijtje en toen heeft mijn vrouw tijdens de mobilisatie die wasserij gaande gehouden, die zat daar de hele dag. En toen die mobilisatie eindelijk achter de rug was, toen had die broer Willem, die had verkering gekregen, nou ja en dan wilden ze op een gegeven moment trouwen en dat huissie, dat hoorde dan van mijn schoonvader hè.

Nou ja en toen de familie bij elkaar getrommeld. Nou Willem, je mag de hele boel, maar dan moet je zorgen dat vader en moeder aan d'r end komen. De hele familie: m'n broer Jaap, die was met een zuster van mijn vrouw getrouwd en dan woonde d'r nog een uit het eerste huwelijk van Willem Verhoeven in Delft en d'r woonde ook nog een uit het eerste huwelijk in Amsterdam waar ie vader van is en die nog altijd bij ons langskomt. Nou, die vonden het ook uitstekend, dus dat was voormekaar: Willem, die mocht zo de hele boel hebben hè.

Maar nog een tijdje verkeerd, dat trouwen schoot nog maar niet op en ja, 't was maar een ogenblik naar Bussum, daar diende zijn verloofde en maar werken in die wasserij hè. Ik zeg op 't laatst maar: Willem, dat mot anders worden joh. Ik zeg, want jij kunt onder de hand de helft van de week naar dat meissie gaan. Ik zeg, m'n vrouw heb ook een huishouden en ik zeg, die jouw hele wasserij doet. Ik zeg, je mot zelf een beetje meer je handen uit je mouwen steken, want zo vlot dat niet.

Nou, ik heb het allang gezien, ik mot die troep niet hebben want ik kan der geen eten in verdienen zeit ie.

Ik zeg, dat is je eigen schuld, dan mojje werken. Ajje werken wilt dan kun je overal eten verdienen.

Zo gauw ik een betrekking kan krijgen smeer ik hem hier.

Ik zeg, dat gaat zo maar niet, je hebt hier de hele zaak aanvaard en jai ben ook verplicht om ook voor vader en moeder te zorgen.

Nou ja, neem jai het maar.

Ik zeg, ja maar zo gaat dat niet. Ik zeg, maar dan ben d'r nog meer ook. Ik zeg, ja ik wist wel dat als het met Willem misliep, dan was ik de aangewezen persoon. Want met vader en moeder, voor een half uur ging het goed hè, maar als ik er langer was, dan ging het fout he. Ik wist wel vooraf dat het toch op mijn dak kwam, dat ik denk, nou ja ^{als} de hele familie het goed vindt dan stap ik der in, dan heb ik tenminste nog wat voor m'n moeite en zodoende ben ik toen daarin terecht gekomen. Dat is het huis waarin ik nou woon. Ja en waar Klaas Willems woont, die grond is ook van mij eigenlijk. Dat het ie

nieuwe pagina

13-2

indertijd van mij gekocht om dat huis te laten bouwen. Die grond was er ook nog allemaal bij, maar aan deze kant van mij, die stal die daar staat, dat was een apart perceel, die heb ik later gekocht, dat hoorde er niet bij. Maar toen in die dagen, toen was mijn schoonvader bezig om die boel te verkopen met alles en wat denk je dat mijn schoonvader daar voor beuren kon toen. Voor het huis, met al die grond midden in dat dorp? Ja, 't is dat mijn vrouw daar overeind kwam, anders was 't gebeurd hoor: vijftienhonderd gulden! En die ouwe man zou der ingetrapt hebben he. Die zou het gedaan hebben hoor. Het zal in 1919 geweest zijn, kort na die oorlog. Nee, het was nog in de oorlog, want eer ik uit de mobilisatie was, was ik al in het huis erin.

De Katholieke Werklieden Bond

In 1918 of 1919 was ik oprichter van de Katholieke Werklieden Bond in Ankeveen geweest. Ik ben toen naat kapelaan van de Burg gegaan. Ik kwam toen uit dienst, nou dan kom je hier weer in het dorp terecht, vier jaar achtermekeer weggeweest. En alles was anders hè. Maar toen kwam ik al heel gauw tot de ontdekking, twee broers van me en nog een stuk of vijf, zes katholieken, ja van die betrekkelijk allemaal jong getrouwde mensen. Toen had je daar wat nou Driemand heet, daar aan die Geinbrug, daar had je nog zo'n brokkie bestuur zitten en daar hadden ze een zogenaamde neutrale bond he en daar waren die ook allang, maar dat was van die rooien. Nou ja en toen kwam ik hier in het dorp terecht en toen kreeg ik al heel gauw daar contact mee. Ja joh, je moet ook an die bond gaan. Ik zeg, maar dan kan der toch wel wat anders gebeuren. We hoeven toch niet persé in die bond te gaan. D'r bennen toch in alle plaatsen katholieke bonden ook. Kan dat hier dan ook niet. Wat wou je nou hier met die paar mensen en daar heb je nou al een bond en daar zijn zoveel leden aan. Ja maar, zeg ik, dat mot ik niet. Toen ben ik 's avonds naar de oude pastorie gegaan, naar kapelaan van den Burg. En die woonde daarboven en ja, d'r was nog geen hol, nog geen licht, d'r was niks. En ik was met een kaarsje boven bijgelicht en toen was ik boven op die kamer, nou en daar werd ook weer een kaarsje aangestoken, nou ja, 't was ook zuinig wezen. En toen heb ik een poosje zitten praten met die kapelaan over dat oprichten van die werkliedenvereniging. Hij was geen voorstander, eerlijk niet, want hij zegt, ja jongens, maar de mensen verdienen hier zo weinig Kees en dan mot er weer een stuiver of drie, of zeventien - achttien cent af voor contributie. Ik zeg, ja meneer kapelaan maar door die centen, die zeventien - achttien centen contributie is er kans dat er verbetering gebracht kan worden. Als we 't niet proberen komen we nooit verder hè. Nou ja, hoe wou je dat dan doen. Ik zeg, nou ik weet nog een hier die me er nogal geschikt voor lijkt, daar wou ik morgen is naar toe gaan en als die er wat voor voelt, nou dan wou ik het hele dorp mee door en overal bij de katholieken es wat gaan praten en als dat een beetje aanhang wil krijgen, nou dan een spreker laten koemen hè. Zo is dat toen gegaan. Toen hadden we die Brouwer laten komen uit Hilversum - Hendrik Brouwer - en die is toen de oprichter geweest. Maar die standpunten die die toen hier uiteenzette, die waren al direct niet goed hè. Die begon meteen al. Daar had ie al pampiertjes die hier van tevoren waren rondgestuurd voor die vergadering al mee gefraudeerd. Alle zelfstandigen konden in die werkliedenvereniging he. Nou je had hier verscheidene van die wasserijen, die mensen die d'r eigen zaak hadden, je had een paar aannemers en zo, die had ie d'r allemaal ingesleept. Nou ja, toen Brouwer uitgepraat was, kwam het zover tot een bestuur, ja allemaal van die mannen hè, d'r zat geeneen werkman in. Allemaal de baasjes van Ankeveen. Die eerste tijd liep het heel niet he, want je zat direct van het ene conflict in het andere. Maar met een jaar of anderhalf waren dat soort al bedankt en zelf d'r uitgegaan. Want die voelden zelf ook wel dat ze daar toch niet thuishoorden.

Nieuwe pagina

14-2

Ik begrijp Brouwer, die zelf wever was geweest, niet dattie dat toen zo in elkaar gezet had, maar zo is het gegaan. Piet koster, die wasserij, die zat in 't bestuur, Kees Hagen de timmerman-aannemer, die zat in 't bestuur. Ja, wie was 't er nog meer. Jan Wiggers, Henk z'n vader, heb d'r ook nog ingezeten. Ja, niet lang, want die was penningmeester en die zat al gauw met alles in de war. Ja, nogal een makkelijke man. Hij zei, jangens, ik leg d'r geen cent bij, ik weet niet of 't er over of tekort is, maar hietr heb je alle spullen. Maar de eerste jaren heeft het wel wat vrucht opgeleverd voor Ankeveen, net zo goed op kerkelijk gebied als voor de werkbeweging. Dor was hier van z'n leven in Ankeveen nog nooit en nog nooit zoiets geweest. Toen die werkliedenvereniging, ik geloof dat die drie jaar bestond, toen kwam er een Triduum hier in Ankeveen. Nou, d'r was geen mens in Ankeveen die wist wat een Triduum was. Nee eerlijk niet, d'r was geen parochiaan die wist wat of dat was. Nou, we hadden een hele beste pastoor d'r voor getroffen. De kerk was te klein hele avonden, want alles kwam naar de kerk. Nou, d'r kwam een groot aanplakbord naast de kerkdeur te hangen. Nou, dat was in 't eerst voor die grote boeren ook wat hè - Werkliedenvereniging stond er met grote letters op dat bord.

Het ongeluk bij de klapbrug aan de meent

Toen het gebeurde zat ik net thuis tussen de middag, etens-tijd. Het moet zo'n beetje geweest zijn toen ik 14 jaar was, dus in 1902. Bij ons op de molenwerf uit het raam vandaan keek je zo op die kaai hè. En daar zagen we het eerst volk. Je ziet er nooit geen volk, want nou d'r kwam geen mens over als dat volk dat op die boerderij op die machine woonde bij Klaass~~en~~. En dan 's avonds wat werkmensen uit die Naardermeer. Verder kwam der nooit geen volk over. Nou ja, 't was net zo effen na 't eten. we zaten nog in 't huis en we kijken zo uit 't raam, twee mensen, vier mensen, d'r loopt een paard ook, Nou ja, we lopen op 't laatst de deur uit naar buiten de werf op en toen zag je al een heel stelletje volk bij mekaar komen en toen zag je ook dat die brug in mekaar lee hè. Maar ja, je gaat naar je werk de polder in, niet daarheen, zo was 't aan de molen: werken. Ik heb niet gezien dat die verongelukte man onder de stenen uitgehaald werd, want we mochten er niet naar toe. Koen Hoetmer, die later in Hilversum woonde, hij is daar ook geboren, maar hij is met trouwen aan de Googh gaan wonen en later heeft hij de visserij toen aan deze Krijn overgedaan en toen is hij in Hilversum in de Nassaulaan op een villa gekomen. Dat was toen een jonge jongen die werkte bij zijn vader. Hij was toen zo'n zeventien, achttien toen dat ongeluk gebeurd is. Maar die woonde daar vlakbij, dus die was daar ook bij hè. En toen had je dat oude polderhuis, daar had je die stal nog. Toen ze de man onder het water onder de stenen vandaan hadden, toen hebben ze hem in die stal gelegd. Nou, die man was allang dood. En toen gingen ze dit proberen en dat. Dat had heel niet gehoeven, want als jij onderhand vier minuten daar tussen zulke kasten van stenen en onder water gelegen hebt, dan weet je onderhand toch wel dat je dood bent. En toen gingen ze ook nog proberen met brandewijn wassen. En toen zegt die Koen en dat was nog een jonge jongen: "Hoef je toch niet te vragen hoe goed dat voor een mens is. Ze gebruiken het nog voor een dooie". Ja, toen moest-ie de werf af, want hij zou klappen gekregen hebben. Dat was veel te veel gezegd.

Brand op de boerderij

Wijnand Blaupot zou waarschijnlijk gewoond hebben op het land waar vroeger Gerrit Leurs gewoont heeft.

Het land van Gerrit van Dijk heet nu nog het Ossenland.

Het land Kruydenland is mij niet bekend.

De boerderij, waar nu Willem Vermeulen nou woont met die tapijtenreparateur, dat oude boerderijtje, dat heugt mij nog goed. Want die is verbrand, die boerderij. Toen woonden wij nog niet op de molen. Toen woonden wij nog op dat spul tegenover Meester. Dat is dus meer dan zeventig jaar geleden. Ja, langer, ik was nog niet eens op school, ik was vijf jaar, toen is 't ie verbrand. En dat kan ik me nog zo goed herinneren. Je keek bij ons vandaan zo volop in dat vuur. En waar nou dat huis staat waar nou vrouw Meester, die pas gestorven is, dat stond er toen niet, maar er heeft altijd zo'n hoekje gestaan met een stuk of tien, twaalf kruisbessenbomen, vlak aan die waterkant. En daar was ik met Henk Meester, die was een jaar jonger dan ik, dus die was vier jaar en daar waren wij samen uit angst voor dat vuur daar weggekropen tussen die bessebomen en dat Henk zijn moeder en mijn moeder overal naar ons liepen te zoeken. En dat kan ik me nog zó goed herinneren. Ik heb nooit een naam voor die boerderij horen noemen. De jongens Leurs hadden de brand aangestoken door het spelen met lucifers bij de hooiberg. Toen woonde er ook al een Leurs op, ja, de vader van Jacob en Henk. En dat was Gerrit Leurs, de zoon van "de god van Ankeveen", van Kees Leurs.

Armenzorg

Ik weet nog wel uit mijn jongensjaren dat waar nou Dik Blokker woont, daar woonde mijn grootje in., eigenlijk mijn overgrootmoeder, dat was dan weer van mijn vaders kant, 't was ook een heel o'd vrouwtje.

Nou, ze barstten vroeger allemaal van de armoede, geen mens had er wat, Een paar centen van de kerk en daar moest je van leven. Of, als je kinderen had, dat je daar een hap van kreeg, zo was toen dat leven.

Maar nou had je daar aan de Dammerweg twee boerderijen, die staan der nog, maar die hoorden hier onder de parochie. Dat was zogenaamd "De Bonte Koe", maar het is eigenlijk "De Melkkoe". Dat komt d'r staat een koe, een zwartbonte koe in steen in de muur hè. Maar daaronder staat - en boven op het dak in de pannen - daar staat in grote letters: De Melkkoe. Maar ik heb hem nooit anders hoeren noemen dan "de Bonte Koe". Maar in werkelijkheid, want ik ben er zat genoeg geweest, op de werf ook is het "De Melkkoe". Maar de boeren, van Es en Schouten, dat waren twee zwagers. En de een, die was hier kerkmeester en de ander armenmeester. En die kwamen dan wel es bij dat oude grootje aan en dan kreeg dat mens bijvoorbeeld een paar rijksdaalders van zo'n boer. Nou, dan moest ze daar maar vijftig rozekransen voor bidden. Zulke dingen hè. Maar ik weet het nog heel goed. Ik heb het idee: als je daar in gelooft! Hoe kan een ander dan voor jou met bidden goedmaken. Omdat je nou een hoop centen hebt, een werkman kon dat toch niet!

De schaardag op 12 mei.

De twaalfde mei dan mochten de Erfgooiers met d'r lui vee hier in de meent komen. En dat heet dan schaardag, dan kwamen al die Gooise boeren met dat vee bij de ophaalbrug hier vroeger, die toen verongelukt is en dan had je langs die loswal voor de scheepvaart en dan had je daar een paar palen en lijnen eraan en dat was dan meteen koeimarkt hè, dat weet ik nog goed, want toen wij nog pas op de molen waren, toen was dat het werk van de molenaar, want toen hebben wij een keer of wat als jongens nog die scheringen moeten zetten en weer wegbreken voor die koemarkt. En dan kwam dat vee allemaal daar en dan kreeg dat vee een brandmerk in d'r lui horens dat ieder zijn eigen vee kende en dan mochten ze het hek door naar binnen. Op de kaai werd het vuur gestookt, een partij turf en daar lagen die brandijzers in he. De koeien uit Huizen kregen een H en die koeien uit Hilversum een E.

Toen is dat scharen, na die Erfgooierskwestie helemaal veranderd. Dat nieuwe bestuur is gekomen en dat scharen is allemaal veranderd en toen dat scharen afgelopen was, toen kwamen die boeren over Bussum en hier over de grindweg en zo kwamen ze het land in en toen was die koemarkt ook meteen dood.

Een boer die daar een koe aan de lijn zette voor de markt, die ~~die~~ moest daar een kwartje voor betalen en dan moesten wij dat verzorgen, moesten we staan met een kaartje. En weet je waar die kwartjes weer terecht kwamen? Aan het Katholieke Armbestuur, Hoe heeft nou zoiets in elkaar gezeten. Het land waarop de koeien stonden was niet van het Katholiek Armbestuur, maar van het jaag- en zandpad van de stad Amsterdam en Weesp. De polder die was weer de beheerder van die loswal, dat was weer in onderhoud van de Hollandse polder.

Over fietsen

Ik heb Jan Verdonk, die een touwslagerij had, nog goed gekend. Jan had een van de oudste fietsen, al een tweede model. Maar we hebben er nog twee gekend die zo'n velocipede hadden. In die Spiegelpolder, wat nou allemaal water is, midden in die polder heeft ook nog een boerderij gestaan, midden in die polder. En daar woonde ene Boom op. Die molenwerf bij ons, die stak wel zó hoog boven de Loodijk uit, dat is natuurlijk gebouwd om veel wind te vangen, dat moet je vanuit de hoogte hebben. Maar in de zomerdag, dat gebeurde zo'n keer of vier, vijf op een zomer. Die ene Boom, die woonde daar op die boerderij in de Spiegelpolder en die had twee jongens en die hadden elk zo'n vilecipé, nou dat was zó'n kanjer van een wiel. En daar zaten drie opstappen aan die fiets, aan de ene kant twee en aan de andere kant een om d'r op te klimmen om op dat zadel te komen. En dan had je van voren zó'n wiel. Maar als je bij ons dan op die werf stond, dan had je langs de Loodijk in die onderkant zo'n rij van die knoten met van die wilgetakken erop hè, maar als je dan bij ons op de werf stond, dan een keer of vijf in de zomer kwamen die jongens 's avonds van de boerderij af de Dammerweg op, bij 't fort Uitermeer de Loodijk over, hier het dorp door en dan de Horstermeer door Overmeer en zo naar huis. En als je dan bij ons op de molenwerf stond, dan kon je ze bij Jan Verdonk al aan zien komen, want op die fiets met die koppen van die twee jongens boven die takken van de wilgeknoden, nou. Er waren nog niet veel mensen nog op het dorp, dus veel bekijks hadden ze niet. Als je nou rekent, nou staan der een paar boerderijen aan die Loodijk nog weer en nog een woning d'r tussen. Maar vroeger stond er niks tussen. Jan Verdonk was onze buurman bij ons vandaan. Nu heb je er nog tussen de boerderij van Willem van Dijk de boerderij van van Es en d'r staat no weer een woning tussen. Dat had je vroeger niet.

Het fietsenrek van Hein Portengen

Toen de fiets begon te komen had Hein Portengen d'r een. Hein woonde toen in het Polderhuis.

Zondagavonds was ik een poosje naar het dorp geweest. Een glaasje bier gedronken en nou ja, om een uur of tien op de molen en op huis aan. En d'r was een zoon van Klaassen, die op de boerderij van de Meent gewoond heeft ook bij en Kees Leurs, die met Bet de Beer getrouwd geweest is en ik en m'n broer Jaap.

En dan de klapbrug over de sluis. Portengen die sliep al hè. De wervels d'r af, grendels effe d'r op gecshoven en die klap voorzichtig in één keer naar beneden gehaald en toen met een paar man dat grote rijwielhek van Portengen van het terras afgehaald en dat op die klap gezet, zo schuin, even een beetje vasthouden en toen de brug weer dicht en de grendels d'r op. En Portengen 's morgens wakker en toen stond z'n rijwielhek boven op die klap van die brug.

Over bijgeloof en volksgeneeskunde

Witte donderdags-eieren werden bewaard voor ziekte en zo. Ja, dat bestond vroeger ook vaak, mensen die 's ochtends op Witte Donderdag eerst naar het kippenhok keken of er eieren waren. Belachelijke dingen natuurlijk, maar ik weet heel goed dat het bestond. Ook vrouwen die in de kraam lagen gebruikte ze. En als er een koe ziek was, dan werd ie besmeerd met zo'n ei. Oh ja, ze werden voor alle mogelijke en onmogelijk dingen gebruikt.

Niertjes van jonge hondjes werden gebruikt tegen TBC. Dat heb ik meermalen gehoord, dat ze echt gebruikt zijn.

Een kantonnier die vroeger op de weg werkte van hier naar Wezep, maar daar heb ik heel veel mee gewerkt en die was ook van boerenafkomst. En wij hadden ook koeien aan de molen thuis en dan heb je in 't voorjaar wel es een koe die te vroeg kalft - een kalf overleggen noemen ze dat en dan blijft die koe aan 't licht staan. Nou, weet je wat die kantonnier toen zei: Als zo'n koe nou in 't licht staat, dan moet je bij je buurman uit de tuin een boerenkool gaan stelen en dat aan die koe te vreten geven en dan kwam het licht derop. En die man geloofde daar heilig in.

En meer van zulke dingen had ie. Als nou een koe gekalfd had en dan die voetenblaas hè, waar die kop en die pootjes van dat kalf inzaten, nou zo die 't dee deed ie het, maar altijd eer dat die kalftijd - vroeger waren het hier allemaal kaasboeren en daar had je allemaal die kalfkoeien gelijk in 't voorjaar, zoveel mogelijk gelijk - maar eer dat kalven afgelopen was bij de boeren, dan had ie hier of daar zo'n voetenblaas gehaald en die spoelde hij uit en droogde n'em in de zon en dat vel, dat bewaarden ie. Als je jezelf gehakt had, of gestoken had, of een wond had: een stukkie van dat vel d'r op en dan was het zo genezen.

Andijvie moest op Sacramentsdag (14 juni) worden gezaaid, ook wel voor St. Jan (24 juli), anders ging het doorschieten. Sacramentsdag is een verspringende datum, St Jan niet. Na St. Jan is de dan gezaaide andijvie niet meer geschikt om in te maken. Dat heeft echter niet met bijgeloof te maken. Ook boekweit zaaien, maar dat is nooit in Ankeveen gekweekt, heeft zo'n vaste datum.

Veenwortel werd gebruikt voor sneden, ~~de~~ bast eraf, dan was het zo genezen.

Spinrag op wonden heb ik ook als jongen meegemaakt.

Die kantonnier waar ik het net overhad, dat maakte ikzelf mee. We waren 's winters in de Naardermeer aan 't rietsnijden hè. En om die Naardermeer daar liep zo'n kaai omheen met allemaal hout erop. En toen werkte hij nog bij die boer, hij was nog geen kantonnier en toen was hij aan 't hoethakken op die kaai, takkenbossen maken. En op een gegeven ogenblik was 't 's morgens bar ijselig, dat hout zat vol met ijs en glad in je handen en dat hakmes was glad hè. En hij is bezig eerst zo'n partijtje hout eerst ophakken en dan droegen ze dat op een hoop en dan takkenbossen maken hè. En dat hakmes en dat hout dat glipt een beetje uit en die kerel die geeft toch met dat scherpe hakmes een jaap zo in z'n arm, zo wijd open en bloeden

nieuwe pagina

21-2

als een varken. En hij haalt een pruim tabak uit z'n bek zó derin, zowaar als ik hier zit, die pruim tabak! Nou, het bloeien was zo over. Een brok rooie zakdoek uit z'n zak, stukgescheurd en zo'n dot van die zakdoek zo d'r overheen en de hele dag blijven werken. Maar toen hij kantenier was later en ik met hem aan de weg werkte, dat was wel dertig jaar later nadat we dat met hem hadden meegemaakt, maar d'r lag nog zo'n rim over die arm. En dat was van dat hakmes.

Bij de tandarts

Maar dat bloeden was zó over. Nou ik heb dat zelf gehad toen in mijn gebit gekregen heb. Dat was vijf jaar geleden, ik was toen 65. En toen kreeg ik ineens armoe in m'n mond. Ik had er nog nooit wat aan gehad hè. Nou, naar die tandarts toe, bekeken. Er zaten nog een stuk of zes in. 't Was gebeurd, die moesten d'r uit hè. Ik zeg en dan d'andere. Ja, hij zegt, 't is nog goed, maar je bent er aan toe. Je hebt kans dat je over een half jaar weer opruimen moet. Ik zeg, nou dan weet ik 't goed gemaakt, dan in een keer de hele boel hè. Dan neem ik een gebit. Nou, toen heeft ie eerst papieren in orde gemaakt en toe wou die me wegsturen. Hij zei, kom volgende week maar terug. Ik zeg, maar ik ben nou hier, meteen opruimen, d'r uit met die rommel. Nou, toe het ie d'r zeven uitgehaald en toen hield ie op hè. Toen zei ik, d'r zitten d'r veel meer in, d'r uit. Nou nee, afgelopen, nou naar huis zeidie. En dan kom je thuis en dan ga je naar bed toe en dan neem je een kussen extra en dan ga je eerst - 't was om half twee, dat spreekuur - dan ga je eerst tot een uur of vijf rustig op je rug op bed liggen. En mocht het erg gaan bloeden, dan bel je onmiddellijk je huisdokter. Komt in orde. Nou, ik weg. Ik bloedde als een varken. Nog een keer in die bak gespogen. En toen maar gauw de deur uit. En eer ik mijn fiets had gepakt een pakje tabak genomen, een goeie pruim tabak. En toen ik zestig, zeventig meter had gefietst werd die tabak nat van het bloed. 't was meteen over en ik heb niet meer gebloed. En ik kwam thuis en ik trok mijn ouwe goed aan en ik heb de hele middag voorover in de tuin aan 't wieden en aan 't poten geweest. De volgende dag komt hij weer terug om de rest te laten trekken!. De dag daarop weer. In de tijd van zes dagen was hij eraf. De tandarts had er zes weken over willen doen. - En elke keer hetzelfde hè. Als er weer getrokken was, nam ik een pruim. En nooit geen bloeden hè.

Spookverhalen

Spookverhalen, dat heb ik ook nog wel meegemaakt. In het huis waar Piet de Haan nou in woont, daar heeft het ook nog gespookt. Daar woonde een ouwe man in, dat was ene Hoetmer en die had een huishoudster, dat was weer van familie daar van die Googh. Maar die meid, die had de pest in. Ja, die was gedwongen van de ouwelui om daar te wezen en voor die ouwe man te zorgen. Maar dat zinde die meid niet hè. En die had al van alles geprakkezeerd he. Maar ja, ze moet daar blijven. Ze waren thuis baas, dus afgelopen. En toen ging het toch spoken he. Die ouwe vrouw van hem, die leefde ook nog, maar die was hardstikke blind he. En dan zo in enen de stoel of wat er op tafel stond, dat lee zomaar in enen op bed. Maar dat lapte die meid em. En dat was een hele tijd zo geweest, nou en mijn vrouw's moeder, die woonde waar wij nou wonen en die was al-tijd ook nogal bij en vooraan hè. En dat was zo'n week of drie aan de gang en toen kwam opeens die meid weer de dijk opvliegen, want het spookte d'r weer en mijn schoonmoeder, die stapte d'r zo regelrecht naar toe en die ging meteen zo naar binnen en wat op de vloer gestaan had, dat lag in bed. Nou, dat kon niemand anders gedaan hebben as die meid, want d'r was geen mens in huis geweest he. Nou ja, toen hebben ze die meid es goed aan de tand gevoeld en in 't nauw gedreven, nou en toen was 't raadsel opgelost, toen was het spoken opgelost.

Maar die d'r naast woonden in de buurt, die waren ook zo bang as de dood hè. En die man zelf ook, want ik weet nog goed, wij kwamen als jongens 's avond een keer an de deur, toen hadden we een konijn geloot he. Nou ja, dan was het een feestje voor die jongens. Want je ging zo met drie, vier jongens op stap hè *Lootjes* 's avonds, lollets verkopen. Maar toen we daar an die deur kwamen en de buitendeur open nē de binnendeur ook open en die ouwe kerel zei maar, donder maar op, zei die ouwe, ga maar naar je ouwe moer toe. Hij dacht dat het weer begon te spoken hè. Maar wij liepen niet weg, we bleven nog stan en toen kwam die aan de deur. Nou ja en toen kocht hij nog een lootje ook. Maar hij docht eerst dat het spook weer kwam.

Ik denk dat ik zo'n achttien, negentien jaar was, toen heeft het in het politiebureau in Wezep gespookt. Ja, dat heeft toen nog heel wat voeten in de aarde gehad. Allemaal bewaken op 't laatst. Om een uur of twee 's nachts, dan begon je geluiden te horen, maar ze konden nooit niks ontdekken. Totdat er op een keer een van die polities, die d'r ook wacht had, op een idee kwam. Er liep een pijp van de waterleiding tussen de muren door en hij op het idee kwam: zou die pijp soms lekken. Toen hebben ze de andere dag een aannemer d'r bij gehaald en toen was het spoken afgelopen. De leiding, die was kapot. Hij lekte niet altijd, af en toe en niet veel, maar dat droppelde water en dat viel weer op een stuk zink of een blikken doosje en dat maakte dat geluid. En ze dachten dat het spookte.

Ik heb vroeger wel es meer van die spookverhalen gehoord en dan heb ik altijd gedacht: hij zal wel een goeie borrel op gehad hebben. Als jongen heb ik wel gehoord - en dan weer van ouderen - als er een lijk boven aarde stond en dat er 's avonds iemand op de weg liep en dat ie zo van de weg op de

23-2

nieuwe pafma

kant van de weg gezet werd, want dan kwam ie de begrafenis tegen. Ik heb daar nooit op in kunnen gaan.

Vóór dokter Jonker

Mijn oudste zuster, die een jaar jonger was dan ik, was de eerste die dokter Jonker op de wereld gebracht heeft. Ik was één jaar toen dokter Jonker hier kwam. Ik heb wel es de naam Stiphout van de ouwelui gehoord, maar toendertijd had je hier op Ankeveen nog ene dokter Fok uit Bussum. Dat was ook een hele oude man, maar die kwam hier ook nog veel, die had hier nog een hoop klanten. Stiphout moet gewoond hebben in dat huis met die hoge stoep. De eerste die ik gekend heb, die daarin gewoond heeft, dat was ene Meyer, Gerrit Meyer. Een bejaarde man, een soort rentenier of zoiets.

Bijnamen in Ankeveen

Dr waren heel wat bijnamen in Ankeveen. Zo heette mijn grootvader "de Braipot". Ja, waarom hè. En dan had je nog "de Ooievaar" en "Maria Magdalena", "Heerejeetje" en "de Weenende Vrouwen".

"Lien Priktol"

Die bijnamen waren van die particuliere dingen. Ze noemden Lien altijd "Lien Priktol". Waarom? Vroeger, dat had je bij de lering, was hier een hoopje kinderen een minuut of tien voor de tijd en dan waren altijd die kinderen aan 't spelen. Maar je mocht daar niets. Je mocht niet eens bij die bomen komen die daar voor dat huis stonden. Nou ja, dan gingen die kinderen knikkeren of tollen en ging eem tolletje door de heg of een knikker, kwijt was je 't. Een van dat huishouden was ter zo bij om dat te pikken. Daarom had Lien verder de naam van "Priktol".

De muziekvereniging.

Toen er voor de muziekvereniging nieuwe instrumenten moesten komen, ging van der Meent met een lijst rond. Op 's-Graveland zeiden ze "het muziekkorps van van der Meent", het korps van Ankeveen. Hij had toestemming van de burgemeester.

Nou zouden we 's avonds eerst naar Japie Roëll, En daar komen ze terecht en die stond voor die dingen altijd nogal goed mee aangeschreven: Roëll van Boekesteyn. Nou en daar naar toe hè. En toen komen ze d'r vandaan en of 't ie nou een pestbui had of wat gehad had: Tien gulden hè. Nou, ik schei er meteen mee uit, zegt van der Meent tegen Torsing. Nou had hij zijn domicatie onder die trap wat nou de boerenleenbank is, dat was vroeger het gemeentehuis en daar had je die arrestantenlokalen onder en dat wachthok, dat was hun domicielje. Nou, de deur dicht en de lamp aan en effe zitten praten he. Wat motten we nou beginnen. We hadden op honderd gulden gerekend. Ja, maar een tientje hè. Als we nou bij de anderen komen, krijg je vijf gulden, waar je anders vijf en twintig zou krijgen! Verdomme, zegt van de Meent, we zullen dat anders aankleden en die zet er een nulletje bij en toen was het honderd gulden. En toen gingen ze nog vier van die herenplaatsen af 's avonds en ze vingen overal. Maar toen anderdagsmorgen de ouwe Harinxma er was, toen ging die met die ouwe baas praten en toen vertelde nie wat ie had uitgehaald hè. Tjonge, tjonge, Meent, Meent, hoe heb je dat durven doen joh. Och burgemeester, als je mij nou maar laat begaan, dan komt het best goed uit, gerust. Tjonge, tjonge, je gaat ver, zei Harinxma en hij schopte het voor elkaar en d'r kwam geld zat dat ze in een keer nieuwe instrumenten konde kopen.

Maar die honderd gulden klanten, dat was een voorlopig voorschot hè. Na zoveel tijd, dat stond ook op die intekenlijst. Nou, toen die tijd verstreken was, toen moest dat geld weer naar die heren teruggebracht worden. Van der Meent aan 't hoofd en die had een hele preek klaargemaakt en dat begon weer op Boekesteyn, bij Japie, die was weer de eerste hè. Hoe de toestand zich voorgedragen had, want hij kon goed babbelen ook. Nou, hij praatte zo en de jongens, die speelden daar onderhand een nummertje muziek bij en ze mochten heengaan en ze krgen honderd gulden mee terug. Toen naar de tweede he en toen begon hij meteen te vertellen hè: daar zijn we geweest en dat hebben we cadeau gekregen he. En d'ene wou voor d'ander niet onderdoen op die buitenplaatsen, dus ze kwamen weer met de centen terug.

Bouwvergunning.

In die schuur van mij heb ik eerst vroeger zo'n schuin afdakkie gehad. 't Was armoe vroeger, je verrekte van de armoe, je had nooit geen centen hè. En als je dan zelf wat knoeit met wat ouwe rommel, dan had je toch weer een brokkie schuur en zo was dat ook met dat afdakkie terecht gekomen. Maar afijn, toen dat allemaal een beetje groter ging worden, werd het ding ook iets anders.

Nou, op een keer hier en daar wat hout en andere rommel gekocht. Nou moet er es een kanppe schuur komen en meteen een stalletje voor wat koeien derin. Maar dat moet je aanvragen hè. Maar ik was ook een makkelijk mens. Op een goeie keer aan de gang, en die schuur an 't bouwen hè. Toen had ik de hele onderberging al staan, de zolder lag d'r ook al in. En ik ben boven bezig de kap d'r op te zetten. En daar zie ik van der Meent aan de deur bij Klaas Willemse, die leverde brandstoffen aan de gemeente voor de openbare school en alles ging over van der Meent, dus dat ook. Ik sta bovenop: Hé kerel, leef jij ook nog, tegen van der Meent. Wat dan jong, wat ister. Ik zeg nou ben ik toch al vijf keer in 's-Graveland geweest en je nooit kunnen vinden. Hé, wat dan, heb je wat. Welja jong, ik ben al een vijf keer geweest voor een vergunning, voor die schuur hier. Oh, dat komt wel voor elkaar Kees, komt voor elkaar. En ik bouw daar hè. De andere dag komt van der Meent aan. Papier-tje bij hem getekend van de burgemeester om die schuur te bouwen. Ik zeg bedankt joh, pik d'r maar es een paar bij de Ooievaar. Maar ik bouwde mijn schuur met de papieren d'r bij dat ik hem mocht bouwen! Zo waren de toestanden bij van der Meent hè.

Over graf delven.

Bij de Nederlands Hervormde kerk moest ik helpen grafdelven toen ik bij de gemeente was. Voor mijn maat was het zenuwenwerk om een graf te delven. In harde winters zat er soms zeventig centimeter vorst in de grond. Je kan nog beter beton slopen als in die bevroren grond slaan met een houweel. Bij een nieuw graf moest driediep worden weggegraven. En op elke kist moest weer dertig centimeter grond gestort. En een kist was zeventig centimeter, dus drie meter diep.

Klederdrachten in Ankeveen.

Ja, mijn moeder heeft nog een 'gouden kap' gedragen. En vrouw Andriessen. Maar dat was geen Ankeveense dracht, want vrouw Andriessen kwam uit Laren. Mijn moeder kwam uit Overmeer. Maar vroeger woonden er toch verschillende. Mijn vrouws vader heeft twee vrouwen gehad. Bij de eerste was hij boer en heeft op die boerderij gewoond, maar die vrouw droeg ook een gouwe kap. En Janus van der Pauw z'n moeder droeg een kap. Jan Kempthorst z'n moeder en ouwe vrouw Meester. Gerrit van Dijk z'n grootmoeder droeg ook een gouwe kap.

Pastoor Pel.

Pastoor Pel was nog gekleed in een korte broek met zo'n bandje hieronder die knie met zo'n grote zilveren gesp en van die kant ook en dan van die open schoenen, ook met een grote zilveren gesp. En als die dan deftig was, zo'n platte ronde hoge hoed op. Anders wandelde die waar een burger mee liep, maar dan liep 't ie altijd met een hoge hoed op. En als ie dan op huisbezoek ging, dan had ie een wandelstok derbij. En hij ging alles lopen af, ook naar de Dammerweg. Eens in een jaar kreeg je de pastoor op bezoek. Hij sloeg der geeneen over. De Dominees waren altijd in zwart pak met een lange broek, meer als een burger.

Die pastoor Pel, die had een kapelaan, van Schaik en die had een fiets hè. Maar die mocht niet in de pastorie van hem hoor. Die had z'n fiets hier in de smederij staan. En toen was er op een boerderij, toen was onverwachts die vrouw heel erg slecht geworden, dokter was geweest en ze moest bediend worden, Nou ja, toen moest die boer met een rijtuig hier komen om de pastoor op te halen voor dat bedienen. Maar ja, toen was die boer hier met dat rijtuig en nou de pastoor klaarmaken om in dat rijtuig mee te gaan om die vrouw te bedienen. Maar die kapelaan doe pakt Ons Heer en die greep z'n fiets en eer dat hij weer halverwege was, die boer, toen was die vrouw al bediend. En toen zag de pastoor toch het nut van zo'n fiets zitten en toen mocht die z'n fiets in de pastorie brengen.

Later was er nog een kapelaan die op de fiets reed en door zijn wapperende rokpanden kreeg die de bijnaam van "De Zwarte Vlieg".

Als pastoor Pel huisbezoek deed, liet hij zich nooit rijden. Altijd lopen. Dat Noorderend van 's-Graveland en de Herenweg en zo.

Over dominees.

Ik woon tegenover de Protestantse kerk. De verhouding tussen Protestanten en Katholieken in Ankeveen was goed. Bij mijn huishouden en van mijn schoonvader waren de dominees allemaal, geeneen uitgesloten, onze beste burens geweest. En nog hoor!

Deze dominee ook weer, hij ligt op 't ogenblik in 't ziekenhuis. Als die man buitenkomt en hij ziet me, gaat dat handje meteen op. Ja, ik zie hem ook niet of ik steek ook mijn hand op. Ik heb voor deze dominee buitengewoon veel respect, want ik woon nou al vijftig jaar tegenover de kerk en ik heb al heel wat dominees meegemaakt en 't zijn allemaal beste vrienden van ons geweest hoor. Geeneen uitgezonderd. Maar deze heb ik zo'n respect voor.

Als je 's zondags de kerk aan en uit ziet gaan hè. Zoveel volk als er nu in die kerk zit - in geen jaren megemaakt! Bij ons ging de kerk eerder uit, bij de katholieken, want vroeger was bij ons tien uur de hoogmis, nou die was om elf uur uit, maar bij de hervormden duurde het altijd zo'n vijf kwartier. Dus wij zaten altijd als de kerk uitging aan de koffie. Zo zondag op zondag tien, elf, twaalf, soms veertien, soms zeven en alle zondagen hetzelfde en nu een volk!

Dat was al begonnen onder dominee van den Berg. Dat was ook een prima mens.

En dominee Tichelaar, daar ben ik nog wel mee uitgeweest met de ouden van dagen, ben ik mee aan 't gymnastieken geweest. In Vinkeveen in zo'n hele grote ton samen. Toen had ik een tweepersoonskano aan de werf liggen - van mij. Nou, as 't een beetje mooi weer was, half vijf 's morgens, dan kwam de dominee er al aan. Mag ik buurten. Je weet er alles van - je mag 'm de hele week als je maar zorgt dat ie 's zondagsmorgens aan de wal ligt, want dan ga ik kanoën. Maar in de week ga je je gang maar. Moderziel alleen en dan maar zwemmen. Tot diep in de herfst. Ja, nou dat ik wel es zei: "Nou, ga je gang maar, maar het water zou mij nou toch effen te koud zijn". Maar dan ging die nog rustig daar op dat Wijde nog een half uur tobben. Die grote dominee - Jansma, dat was ook een reuzeman.

En in de oorlog Oosterveen, die heeft wat een melk en van alles bij ons weggehaald.

Dominee van Garderen, die liep eeuwig met zo'n peukie segaar, maar roken deed ie nooit hè. En dan zei ik wel: "Hiero, steek nou es een verse sigaar aan". En dan gaf ik hem een segaar - nou en dan was 't ie zo rijk.

Na Oosterveen is in de oorlog nog dominee Mellink geweest.

In 1949 kwam mijn zoon Theo uit Indië teurg. Toen is dominee Oosterveen nog geweest.

De van Blarcums.

De van Blarcums, die op het erf woonden waar ik nu woon, waren twee dames. Dat heb ik vaak van mijn schoovader Verhoeven gehoord. Die z'n vader heeft dat terrein van den van Blarcums gekocht. En toen is dat huisje, waar ik nou met mijn vrouw woon, daar is die ouwe Verhoeven komen wonen en die zat op de boerderij daar in't land van Jan van Dijk. En daar kwam toen mijn schoonvader op die boerderij en toen kwam mijn schoonvader z'n vader daar in dat huisje wonen. En dat was dan die kamer waar ik nou in huis met die slaapkamer en dan van achteren dat afdakje d'r aan.

En die boerderij, dat redde m'n schoonvader niet, dat ging niet. Waar die stallen nou staan, daar heeft een boerderij gestaan vroeger. En dat was allemaal boomgaard daar omheen. De laatste appelbomen zijn nog niet eens zo lang weg. Dat mag 20 - 25 jaar geleden zijn dat die laatste bomen doodgingen en omgehakt zijn.

Maar toen ging mijn schoonvader van die boerderij af en die is een wasserij begonnen en toen is dat gedeelte dat Theo nou bewoond, dat is er toen aangebouwd.

En die schuur, die vroeger Piet Logge had en later Gerrit Veenman. die toen in de winkel zat, dat is die schuur die ik nou heb, maar die hoorde daar aan de overkant. En dat is zo gegaan: Toen die Verhoeven dat stuk terrein daar kocht, dat oude huis dat lag zowat in mekaar. Maar daarachter heeft nog een koetshuis gestaan van van Blarcum en toen is dat stukje grond waar die schuur op stond, die is verkocht, dat was zo'n zes meter breed, achter die schuur, waar nou die stal van mijn is, daar schoot mijn werf nog een twee meter daarheen, want daar had een koetshuis gestaan toen ze die boel verkochten en dat hadden ze zo verkocht dat ze een omloop vrijhielden voor dat hoekhuis. En dat kwam uit toen de landmeter kwam bij de verkoop. De namen van de dames (van Blarcum) heb ik nooit gehoord.

Het Notarishuis.

Er heeft een huis gestaan in de tuin van Antoon Keetelaar, daar heeft een notaris gewoond. Heb ik vroeger vaak van oude overlevering gehoord. Er staat nu een bungalow van Klein, de walvisvaarder. Dat oude huis stond in het midden van het terrein. Keetelaar wilde dat huisje graag slopen, maar kreeg geen vergunning daarvoor. Op 't laatst zei hij tegen de burgemeester: "Je bent nou gewoon bezig van mij een brandstichter te maken". Uiteindelijk kreeg hij een vergunning, maar toen moest hij op de waterkant weer een loods bouwen. Die staat er nog, daar achter Piet Holdinga in de polder. Die heeft Simon van Heumen toen gekocht van Rijk Keetelaar en die heeft daarachter zo'n paar koeien en een paar varkens gehouden.

Op de plaats waar nu Pikkemaat woont, was vroeger een grote buitenplaats met zoveel hectare achter in de polder d'r bij. Want het is opmerkelijk, als je nou hier die polder ingaat en in dat land van Blanken of het land van Kemp komt, nou begin maar te spitten, maar je komt altijd overal op stenen terecht. Daar hebben vroeger overal gebouwen gestaan. Dat terrein bij de kerk, dat nu parkeerterrein is, dat heb ik met Rinus Groeneweg klaar gemaakt. Daar zitten nog hele funderingen in de grond in dat kampje land. En dat huis waar Cor nou in woont, daar heb ik toen het gebouwd is de funderingen nog van gegraven. Zülke vierkante blokken zandsteen. Ik heb er misschien wel twintig, vijf en twintig uitgegooid van die grote blokken, allemaal funderingen. Als je hiet achteruit gaat, dat land dat heet "de Plaats" die Jaap Hilhorst in huur had. Nou heeft Hein Kempthorst dat land erbij. Het oude huis van Henk Leurs, dat nou afgebroken is, daar hebben ze ook funderingen gevonden. Ze dachten toen ook dat die verband hielden met "de Plaats". Dat land van Kempthorst en daar waar die laan nou heenloopt, de Walélaan, dan kom je op het land van Bertus Blanken uit, dat was vroeger van Portengen. Nou, als Portengen vroeger naar dat land toeging, dan was het altijd: Ik ga naar "de Plaats", ik breng koeien naar "de Plaats".

Zouaven uit Ankeveen, het chirurgijnshuis.

Willem Leurs (de Paus) was Zouaaf geweest, vandaar "de Paus". Hij had een dochter Mietje, "Mietje de Paus". Die woonde jaren in het huis van Piet Veenman, lange Piet. Dat huis werd vroeger in tweeën bewoond en toen had je ene Jan Leurs, die woonde op deze kant. Dat was het huis "de Legakkers", die Zouaaf die woonde op deze kant.

Hesselerveld was een pleegkind van Bart Vos en dat was ook een Zouaaf. Bart Vos heeft gewoond in dat huis met die trap dervoor - het huis van de chirurgijn - die heeft daar een winkeltje gehad. En hij heeft ook nog bijlen gemaakt en met bijlen gevent, die Bart Vos. En toen is tie op de fabriek van Beijersdorp terechtgekomen en toen is tie gaan verhuizen naar Bussum. Als kind zijnde heb ik wel es horen praten dat in dat huis met die stoep een dokter (chirurgijn) gewoont heeft.

En ik heb vroeger ook wel es horen praten dat in de tuin van Anton Ke?etelaar, dat daar een huis gestaan heeft. over de vaart, waar die walvisvaarder gewoond heeft (Klein) en dat daar vroeger een notaris gewoond heeft. Dat heb ik als kind zijnde vaak over horen praten: dat was het huis van de notaris. Dat kan misschien ook wel in de jaren 1840 - 1850 geweest zijn.

Het jaag- en zandpad.

— Het jaag- en zandpad liep van Diemerbrug naar de Geinbrug en van de Geinbrug tot aan de Roskam, de Roskam hoorde er ook nog onder en dan ging je Wezep uit, de brug over en dan kreeg je de 's-Gravelandse weg, de oude 's-Gravelandse weg langs de Vecht, doe hoorde er onder en dan bij Uitermeer had je die weg achter dat fort om, zo tot aan de Dammerkaai, waar je nu de Ballastmaatschappij hebt, dat gedeelte was ook zand- en jaagpad en dan van Uitermeer af tot aan de brug van de Noordersluis, dat was het gedeelte dat stad Amsterdam en Wezep hadden, die hadden dat in onderhoud. Ik heb er jaren vroeger aan gewerkt, vóór mijn trouwen al, met de kantenier die er toen op liep, van der Kemp. In 't najaar een week of zes en in 't voorjaar een week of zes. Een laag grind of zand over de weg werken. De oude brug over de Meent lag recht voor de weg van Ankeveen, beide waren ophaalbruggen.

Over bijen houden.

Speciaal over bijen houden in Ankeveen weet ik niet. Van Laar, die heeft het verscheidene jaren gedaan. Anders heb ik op Ankeveen nooit een gekend. En weet je wie het ook gedaan heeft. Die woonde waar nu de sluis van de Ballast is. Groenesteyn heette die, Frits Groenesteyn. Dat huisje is daar toen weggesloopt voor die sluis en die is toen in Wezep op de Ossemarkt terecht gekomen, maar die had ook altijd bijen, want in augustus in die buurt, dan ging die met korven naar de hei toe.

Eieren zoeken in de polder.

Noe, die koete-aiere die hebbe we an de moale bai hōnderden en hōnderde opgegete, och mēse.

Sondags zat er specioal peliessie in de polder voor die jonges van Jan Haoge. Ze konde zo nooit te graoze kraige. Bertus ze vaoder, de ouwe Maonus, dat was ook zo'n polderman.

Nou, dan hadde we sondags gegete en ikke en Jan (zijn broer) moeste melke hē, dan bleef je thuis, want om een uur of half vier, dan moest je an de koeie. 't Was aoltaid al vroeg ete, zo'n uur of kwart over twaalf, hooguit half één sondags, dan was 't ete al op en wai in de boat dan. We hadden zo'n handig roeiboatje met twee span riemen derop, dus je roeide allebai hē en wai de polder in, een beetje aieren an 't zoeke.

Nou, een paar dobbers afgevaore hē, we hadden een vaif en dertig aiere en we treffen ouwe Maonus hē, Bertus z'n vaoder, die was ook aon 't aiere zoeke en had er nog maor drie, Nou, effe sitte praote en hai vaort dāt op en ikke en Jan Vaore dāt op en wai gevaore in die dobber. Ik sat voarin in die boat hē en effen overend op dat bankie gaon staon en dan maor weer vaore.

Gauw alweer een nest met een stuk of zes, zeuven aiere gehald. Weer een end gevaore, daor most weer ergens een nest zitte en ik stao weer op dat bankie te kaike en onwillekeurig kaik ik die kant op waor Maonus heengevaore is en ik seg verdomme, seg ik tege Jan, et deugt niet joh, daor sit poep an de knikker, kom es overaind joh. En Jan oak op se bankie en twai dobbers van ons of, daor sit ouwe Maonus en de rijks politie van Nederhorst den Berg, met de roeiboat hē. En ouwe Maonus, die kreeg een bekeuring hē veur die drie aiere. Nou was et kinderachtig van ouwe Maonus he, die wou z'n aige nog berge achter ons en die zai teugen die smeris: nou neem je mai veur die drie aiere en die twee krenge die daorginder vaore, die hebbe al wel vaiftig aieren in de baot en die neem je niet. Jao saitie, maor die kraig ik oak wel, die gaon d'r net zo goed an as jai! Jao, maor hai was verkeerd gestuurd, want wai hadden hem gesien he. Nou en hem in de gaote houwe en maor vaore hē, helemaol van die wetering, hélemaol naor bove. Maor hai was twee dobbers van ons of. Nou, dan vaorden we weer een dobber verder, kwam hai ook aonvaore maor wai deeën et saomen en hai most et alleen doen. Zo hebbe we hem drie keer zo helemaol van die wetering naor bove en terug en ik seg tegen Jan, nou gaot ie helemáol bai de bok en we vaorden helemaol naor de wetering, zo'n dobber in waor je niet uitkon, die doad liep hē, maor wai waoren met ze tweeën en toe we boave aon die dobber waoren, met volle gang allebai zo hard as je kon, zó tegen die akker he en hup, meteen de één naor die kant en de ander naor dié kant en flens! wai saoten in die andere dobber en vaorden. En toen kwam hai nog bovenan en wai wisten dat et daor doadliep, maor hai niet en hai kon alleen die boat niet over kraige, dus hai most weer terug om weg te komme hē. En wai gingen voor hem smoel uit en wai zochten die dobber weer op. Maar toen waoren we weer bovenan bai dat plain en daor was in de akker waor we langes vaorden een openingetje. En wai hadden hem goed in de gaoten gehouwe en daor was hai deur-

nieuwe pagina

37-2

gegaon en toe was tie die blinde dobber uit en ja, nou môe we uitkaike, want nou wait je niet hoe hai het versiert.

Maor jao, wai kenne die polder drome en wait je wat, we vertrouwen het niet, hai gaot terug vlak bai de moale met se baotje leggen en dan heptie ons hè. Maor daor graipt noast, want wai wete wel een andere weg. Toen ben we die haile polder boevn deur gegaon, helemaal achter bai de Hollandse kaai, naor het land van Jan van Daik en toe deur een sloat en so kwaome we bai de moale en verdomd, een zeventig, tachtig meter vóar de moale van daan sat hai in se baotje een segaar te roken en op ons te wachten.

Nou hadden we vroeger altheid zo'n hoed op, zo'n deukhoed en we hadden achter bai de hooiberg de boat aan de kant gelegen, toe allebai de hoed volgelaie met aiere en toe achter de moale op dat trappie allebai de hoed neergelegen en toe weer naor binne in de moale.

En 's maandagsoggend, om een uur of halftien, daor komp de jachtopziener naor de moale toe. En die kwam vaoder waarschuwe hè. Hai sait: Denkterom Jan Haoge, waarschuw de jonges dat ze dat laoten, want as tie ze kraigt, dan ken dat jouw wel es een koei koste.

Jao, hai probeerde je zoo bang te maaken, hai had gedacht: assie dà maor geloafd. Maor den andere dag waoren wai alweer aon 't aiere soeke in de polder.

je
 "De God van Ankeveen".

Kees Leurs was toen voorzitter van het polderbestuur. Van hem moest dag en nacht malen. Van de Keverdijk ging toen 's maandagsmorgens zo'n stoptreintje, daar gingen toen verscheiden blekers, Meester de houthandel, want die ging altijd naar de beurs en dan Diaal ~~???~~, die ging ook naar de beurs en dan had je 's maandags zo'n hele koppel naar dat trammetje. Dat was om half zeven, dan was dat trammetje aan de Keverdijk.

De molen die had drie nachten gemalen en van de zondag had ie ook nog gemalen tot half die - toen was de wind stil. Als 't mooi weer was, dan ging je wel een poosje naar bed, maar je sliep maar effetjes, want je moest die molen in de gaten houden. Dat was dus al drie en een halve nacht zo, nou en om half drie gingen wij naar bed. Nou, om vijf uur stond die kerel aan 't raam te kloppen. Toen ging hij al naar dat trammetje van half zeven! Jan Hagen, mot je niet malen! Dan lag je anderhalf uur op je bed na drie en een halve nacht malen. En als je dan rekent dat mijn vader drie gulden in de week had van die molens. Nou ja en dan de woning in de molen natuurlijk. Maar ja, dat was meer een varkenshok dan een woning.

De vader van Lien Verhoeven - "Jan de Kladder" - die dee 's middags een middagdutje, werd dat te lang dan kon zijn vrouw hem het beste wakker krijgen met: daar komt Kees Leurs aan - dan vlóóg die het bed uit.

De reglementen van de poldermolen werden door Kees Leurs vastgesteld, er was niemand in Ankeveen die daar een woord tegenin durfde brengen. Hij had hier een stukje tuin en daar mensen aan 't werk. Hij had een boerderijtje met een koei of tien. Verder een riethandel, ruigthandel en takkenbossenhandel. Hij zat overal tussen. Hij was de loco-burgemeester, maar had meer te zeggen dan een burgemeester. Als de smid of de timmerman of de schilder in de polder gewerkt had, dan moest de rekening eerst bij Leurs worden gebracht. Chris van Blarcum kreeg pas later de afrekening.

Zwanen in de polder.

Verleden jaar alle dagen een zwaan achter het huis gehad. Op een keer ontdekte ik dat er een zwanenest was in de polder bij het varen door de duilen. De duilen waren weggebroken. Het wijfje zat nog te broeden. Toen heb ik met de roeiriem naar het nest staan porren om de eieren te zien - vijf eieren.

De koeten, die kwamen zelfs op de werf, Ik was een jaar of achttien, negentien en toen zaten er voor het eerst zwanen in de polder. Ik ging met mijn broer Jaap met een schuit met mest, ik zag daar een zwaan en dat was voor het eerst. Ik ging het zod in om de eieren te zien en het nest. Er lagen zeven eieren in. Eén nam ik mee om thuis te laten zien. Thuis uitgeblazen en een pannekoek van het struif gebakken.

In datzelfde jaar had ik in de veertig eitjes aan een touw geregen in de molen hangen. Van geen enkele vogel mag je meer eieren meenemen, al jaren niet. Koeteëieren hebben we bij honderden en honderden op de molen gegeten.

Werktuigen in gebruik bij het sloten en wassen.

Een layik of een hak is een gebogen ijzeren schop en d'r zit een arend met een vierkant gaatje door die plaat heen. D'r zit van onderen weer zo'n bocht tegenaan geklonken en daar zet je je steel op vast. Dat bled, dat is maar van gewoon plaatijzer en als je nou in veen of in zandsloten staat te werken, ja dan trek je dat ding wel in de harde bodem in en dan buig je dat plaatijzer door hē. Vandaar dat an dat ding, waar je je steel aan bevestigd, zo'n gebogen ding aanzit wat onder die bodem van dat plaatijzer zit. Ze werden door de smid gemaakt. Ik heb het vroeger zelf wel gedaan.

Je had bijvoorbeeld vroeger bij de boer ook van die ijzeren schoppen om de mest uit de stal, uit de groep te scheppen. Nou, dan had ik een nieuwe schop meegebracht en dan zaagde ik dat huis waar je de steng in moest zetten der af en dan een vierkant gaatje inhakken waar die arend doorheen kon en dan met klinknagels weer aan dat ding vastklinken en dan de steng d'r weer in. Een arend is een stukje vierkant ijzer en dat buigt onder de bodem om en wordt met klinknagels vastgezet.

Ik heb van al dat soort gereedschap nog liggen.

Een noort (reïtnoort) is een klein zeisje.

Een hozer is een klomp om water uit de boot te scheppen.

Je hebt ook nog een hozer die de blekers vroeger gebruikten, een "hoos" noemden ze dat. 't Is nou chloren om te bleken, ja dat wordt nou ook al niet meer gedaan, dat is ook al ouderwets, maar vroeger dan werd al dat witte goed, dat werd allemaal op dat gras gelegd en dan met water uit de sloot natgemaakt. Ik heb zelf ook die spullen gehad. Ja had daar vroeger een speciaal ding voor om dat goed nat te gooien.

Die kantonnier van de provincie, het was toen nog zandpad, Piet Leurs en die ouwe Kemp, die hadden toen een stuk bij de Karnemelksloot een beetje opgeknapt en toen lag daar wat geklopte puin bovenop en daar wat fijn spul overheen dat dat vastgereden zou worden, maar 't was midden in de zomer, alsmaar droog en dat moest natgehouden worden. Kemp kwam bij mij en ik zeg, ik heb nog twee van die dingen liggen. Ik zeg, je kunt ze ook te leen krijgen, maar ik zeg, denk je derom. Ja, dat is altijd goed zegtie Kees. Nou, hij heeft ze alletwee meegenomen, maar ze zijn nooit meer terug gekomen. Die waren van hout gemaakt, een lange stok en op het eind zo'n gootje, een bodempje er in en dat loopt zo'n klein beetje rond op. En dan stond je zo aan de waterkant en dan met die lange stok, want ja, die kanten waren meest met riet en ruigt begroeid en doordat je een lange stok had, dan peurde je dat er in en dan kon jet dat wel vier, vijf meter wegslingeren, dat water. Dat noemden ze eigenlijk een hoos. In de boot heb ik een klomp, daar hak ik zo schuin die kap af hē en dat wip ik dat water er zo uit.

Jacht in de polder "Groenland"

Ik ben zo in de vijftig jaar al drijver bij de jacht geweest. Jan Portengen z'n vader, die kwam al aan de molen om drijvers toen ik nog hoog en breed thuis was. Voordat ik in dienst ging, toen was ik nog geen twintig jaar. Toen had je dat land, wat je hier in de Oost-zij hebt. Als je nou de kaai opgaat, dan krijg je op een gegeven ogenblik een wetering die rechtuit loopt naar de Herenweg. En dan boven die wetering is het nou allemaal land. Maar de helft van dat land was zo'n vijftig jaar geleden allemaal houtbossen, eikenhout en essenhout. En daar heb ik toen al in wezen drijven. In die bossen. Dat is later allemaal uitgerooid en grasland van gemaakt. Het heette "Groenland". Als je hier van de kaai uit naar de Herenweg gaat, dan kom je in Groenland aan. Groenland, dat is eigenlijk als je aan 't Bergerpad bent, dan heb je daar zo'n grasstrokk, zo'n dijk liggen naar boven. En dan krijg je die dwarswetering die ook naar de Herenweg loopt en als je dan over de Wetering bent, Piet de Haan die heeft daar die stukjes in huur, daar hebben nog jaren, want die zijn nog niet eens zo lang weg, van die grote peppelebomen gestaan en daar heb een huis gestaan en dat heette Groenland. En daar woonde vroeger een jachtopziener in, heel vroeger hoor. En daar is die naam Groenland vandaan. Aan de Stichtse Kaai, naar de Dwarswetering hebben ook huizen gestaan (de Pantwetering) met hoge populieren die in de oorlog gerooid (gestolen) zijn.

Houtopslag in de polder.

Ik had 21 hectare hout hier in de polder in huur, maar ik moest bij een ander hout gaan stelen in de oorlog, want der stond geen houtje meer in. Alles was weggestolen. En ik had wat een haut staan hoor! Als ik 's avonds in de lichte maan es effen de polder inliep, dan zag je daar van die arme stakkers die ook thuis zaten te verkleumen van de kou en die 't eten niet gaar konden krijgen en dan waren ze in de avond druk bezig in de kou en in de sneeuw om wat hout weg te stelen en te zagen en dan zei je maar: nou tot dan en dan ging je maar terug. In de oorlog werd alles kaal en er waren haast geen bomen meer in de polder. En nou mensen, mensen, wat staat er nou onnoemlijk veel aan brandhout in de polder.

De bomen langs de Loodijk, die waren al aardig hoog in de oorlog, die zijn ook allemaal gesneuveld. D'r ben nou een hoop andere ingekomen.

En als je nou rekent dat hout in die polder, dat werd vroeger om de vijf jaar gehakt en om de vijf jaar was het kaal. Dan hier een stuk en dan daar een stuk. Reken dat nou naar de oorlog toen alles is d'r uit gestolen van kou en armoede. Maar na die tijd is er nog geen houtje gehakt. Miljoenen en miljoenen in die polder, zülke dingen, berken en elzen en essen en eiken en tien, twaalf en veertien meter hoog. Allemaal brandhout en geen mens die 't hebben wil.

Rietsnijden.

Het rietsnijden begint ook al fout te lopen. Op "Ken U Zelve" Ko Bos, dat is de rietman nog zo'n beetje, maar die is voor een paar jaar geleden ook al overgeschakeld op machinerie. En daar is meer mee te verdienen schijnbaar dan met rietsnijden. Als het nou nog een paar dagen winter is, dat je in de grond in 't geheel niet werken kon, dan is 't ie nog een paar dagen in 't riet, maar verder blijft het riet ook allemaal staan. Het riet wordt gebruikt voor dakbedekking. Er zijn ook nog jaren geweest, maar ik geloof dat dat al over is, dat heel veel dekriet in de wegenbouw gebruikt werd als onderlaag. Ook de bollenkwekers gebruikten riet, maar dan snij je 't al in de nazomer, met het blad er nog aan om te dekken. En dan denken de mensen dat dat dekken is voor de vorst. Nee, daar is dat dekken niet voor. Kijk, die zandgrond is daar zo, want ik heb 't er ook nog de laatste jaren verscheiden zomers wezen werken bij m'n schoonzoon. Maar die grond is daar zo, als je bijvoorbeeld aan 't bollen rooien bent, want dat begint al weer gauw, die tulpen en je hebt op de dag een stuk leegge-maakt en de berichten zijn dat er vannacht of morgen wind komt, dan moet je zorgen dat je dat lege stuk grond strooit hè. Een heel dun laagje, maar d'r moet iets opleggen. Vroeger deden ze dat met een schopje een beetje zand d'r opstrooien. Nou hebben ze daar ook weer een apparaat voor, een stuk of zes van die ijzeren schijffjes die draaien kunnen en dat trek je d'r over, die drukken dat strooi d'r een beetje in en dat blijft liggen he, want als je dat niet doet en je krijgt met droog weer de wind op die kale grond, nou dan heb je in een halve dag bergen zand opgewaaid liggen, ja waar je twee dagen aan werken moet met een schop en de kruiwagen om het weer op z'n plaats te leggen.

Otterspeer, palingsteker en rookton.

(Hagen heeft een otterspeer aan Fennis geschonken)

Ik heb zelf ook een moekensteker gehad. Ook een aalsteker om paling te steken; van mijn schoonouders afkomstig hoor.

Het palingsteken wordt niet meer gedaan, in mijn tijd al niet veel meer. Mijn vrouw d'r vader, die had het vroeger wel gedaan, die had zo'n ding. Maar die praatte ook al over vroeger. Het lag al bij m'n schoonvader op zolder.

Een rookton heb ik ook gehad, ik heb een prachtgelegenheid gehad om paling te roken. Als je paling lekker wilt roken, dan moet je eikenhout gebruiken. Dat is de lekkerste rooksmaak die d'r is. Dat had ik ook, daar zorgde ik wel voor.

Fuiken breien.

Van de winter heb ik al vijf fuiken gebreid. (legt uit hoe je fuiken breit). Dat waren fuiken met zes hoepels. Vroeger maakte ik die fuikenhoepels zelf, maar nu heb ik bamboehoepels goedkoop kunnen kopen. Tegenwoordig zijn ze ook van nylon. De inken zet je met vier touwtjes vast, lengte ongeveer negen meter van de vleugels. Er zijn één of twee wieken (vleugels). Met twee wieken is pas een jaar of dertig oud.

INV.No	REG. No	NEG.No
LOKATIE		ANNO
ANKEVEEN STICHTSEND.		1975
OMSCHRIJVING		
DE HEER CEES HAGEN MET IN ZIJN HAND EEN WOLHANDKRAB		
BIJZONDERHEDEN		
DEZE KRAB HEEFT HIJ GEVANGEN IN EEN FUIK DEZE FUIK STOND IN DE ANKEVEENSE POLDER GROOT WAS ZIJN VERBAZING TOE HIJ DE FUIK OP HAALDE		
HERKOMST		
FAM: C. HAGEN BOOG		

INV. NR	REG. NR	REG. NR
LOKATIE		ANNO
ANKEVEENSE VOLDER		
OMSCHRIJVING		
HEER CEES HAGEN HEEFT IN DE VOLDER EEN OTTER GEVANGEN		
BIZONDERHEDEN		
WAARSCHIJNLIJK DE LAATSTE OTTER UIT DE ANKEVEENSE VOLDER		
HERKOMST		

Otters in de polder.

Ik geloof niet dat er één otter meer in de polder is. Ik zit ontzettend veel in de polder, ook die omgeving waar altijd otters gehuisd hebben, maar ik zie d'r niks meer van.

Vroeger zaten ze altijd ongeveer op dezelfde plaatsen. Die hoek op de Googh aan en van de Googh op de hut aan en midden-over, waar ze op de dammerkade gaan zwemmen en dan op het Wijde, daar heb je ook zo'n paar stukjes akker liggen, dat was ook zo'n vast punt.

Als er een otter in de polder was, dan zat-ie daar. Ik kijk er zo vaak naar, maar ik zie d'r nooit niks meer van. Er wordt niet meer op gejaagd, want waar mot je d'r mee heen. Een jaar of wat geleden is er nog een geweest uit Kortenhoeve. Alles even geheimzinnig gedaan en een jaar later liep 't ie er nog in bij een bonthandelaar waar het terechtgekomen was. Hoeveel jaren is dat al niet geleden bij mij en ik tippelde d'r nog in.

In de eerste oorlogswinter, ik heb nog een foto d'r van, in die laatste strenge winter is er nog een otter doodgereden uit de Naardermeer.

Ik wil niet zeggen dat ze in Ankeveen niet meer voorkomen, maar in ieder geval, als ze d'r zijn, dan heel sporadisch.

Ik heb vroeger zo vaak gehad als ik 's avonds in de polder iets te doen had, dat ik ze zo zag zwemmen als je stil en rustig was. Oh, dat heb ik honderd keer gehad.

In de buitenvaart naar de Hollandse polder waren de laatste winter nog sporen gezien.

Vroeger was het zo: die Vecht en die buitenvaart was een ontzettend stromend water he, want dat liep uit op de Zuiderzee nietwaar. Een als je nou winter kreeg, dat het op een moment in ging grijpen, dat het ijs hard ging worden, dan gingen de otters naar de Vecht. Op de Vecht was het water dan weer hoger, dan weer laag. Dan konden ze onder het gebroken ijs aan de kant lucht halen.

Vroeger waren ze hier de polder uit als het hard ging vriezen, naar de Vecht gingen ze dan. Maar de waterstand van de vecht is ook haast altijd hetzelfde. Als het heel hard regent is de polder hoog en de Vecht ook. Maar anders is de waterstand op de Vecht op dezelfde hoogte. Maar dat had je vroeger niet.

VLEER KES VAGEN FLIKEN NA LIEM

VLEER KTHAGEN OP Tÿ VAN DE
SCHUUR MET MOORDJË IN DE HAND

De otter (*Lutra lutra* L) kwam in het eind van de vorige eeuw nog algemeen in Nederland voor. Niettegenstaande de otter niet schadelijk is voor de jacht en het waterwild, werd het dier heftig vervolgd door de schadelijkheid voor de visserij, daar de otter voornamelijk vis eet en daarbij de fuiken vernielt. Voor de vangst van otters werden zelfs premies uitgeloofd door sommige waterschappen. Na vier opeenvolgende strenge winters was in 1942 de otterstand danig teruggelopen. De toenmalige schatting (vlgs Brouwer) bedroeg slechts zo'n 25 exemplaren. Nadien nam de populatie weer wat toe en in de winter van 1950/51 kwamen o.a. in het Naardermeer weer een vijftal exemplaren voor.

In de tijd van Kees Hagen, die nog in de winter van 1941 een fors exemplaar ving, werd op otters gejaagd in de polder met netten en schakels, klemmen en strikken en in de winter bij gehakte bijten in het ijs met de scherp gepunte otterspeer.

Overigens is in 1988 de laatste otter, die in het wild leefde in Friesland doodgereden. Nadien zijn er in Nederland weer in het wild uitgezet.

Het begin van de tweede Wereldoorlog in Ankeveen.

bandopname 1966 met Kees Hagen (H)

aanwezig: Frans Fennis (F.F.)

Rie Fennis (R.F.)

Klaas Olivier

Berend van der Kolk

De eerste oorlogsdag.

F.F. We wilden U iets vragen over het begin van de laatste oorlog. Van donderdag op vrijdag brak de oorlog uit in de nacht.

Wanneer kreeg U in de gaten dat het oorlog was?

H. Nou ik was om vier uur op, we waren al eerder wakker geweest en het was moerig buiten, maar ik was om vier uur weer op om te gaan melken, en toen was ik goed en wel in de polder en toen kwam daar een vliegtuig over met een allemachtig geweld en een lawaai, en die kwakte daar in het land neer, daar achter de Cannenburgerweg, nou daar zat ik driehonderd meter vandaan, daar zat ik te melken.

F.F. Die heb ik daar ook horen overgaan, en die kwam uit de richting van het Polderhuis.

H. Ja, die kwam daarvandaan. Want op 't laatst, ja ik zat onder die koeien en nou ja, misschien was die nog zo'n honderd meter van de grond af toen die over mij heenging. En een lawaai mensen!. De koeien aan 't runnen. Een eind verder daar ploft die in 't land neer. Err dat ik gedaan had met melken, toen werd het meer daglicht en d'r hing een mist op dat land en toen zag ik in de verte drie mannen lopen hollen in dat land hè en dat is de bemanning geweest van dat vliegtuig. En die hebben geprobeerd het land uit te komen, hier op Ankeveen aan, maar toen kwamen ze daarvoor die grote wetering die je daar hebt, want daar heb ik midden op de dag heb ik daar drie van die grote vesten uitgevist. D'r zaten allerlei apparaten in verwerkt, ik heb ze uit het water gevist en nou ja, midden in het dorp, je hebt direct omloop om je heen hè. Ik had die natte dingen buiten op de lijn gehangen en van der Meulen, die was toen gemeentepolitie in Ankeveen en die heb ik gewaarschuwd d'r over en die heb ze op wezen halen en die is 't er mee naar 't gemeentehuis gegaan. Maar dat waren de vesten van die vliegeniers. Jaap en Kees Booy waren nog effen bij me op het erf, ook die dingen bekijken, nou ja, d'r zaten allerlei knoppen en dingetjes aan en Jaap Booy die stond d'r al gauw wat aan te snuffelen en te draaien, toen zegt Kees "man blijft er toch af met je klauwe, want weet je wat erin zit, 't ken wel ontploffen, dan ben jij nog een lijk ook" en Jaap die durfde d'r niet meer aan te komme.

F.F. Ik ben toen ook gaan kijken op de Stichtse Kade en toen zag ik nog Dorus Ketelaar, die ging dat weiland in en die zag die lui ook in de verte, die wilde nog zoiets als

waarschuwen je bent op de verkeerde weg, toen trok een van die kerels een revolver en toen Dorus hollend weer terug.

- R.F. En de papieren hebben ze verbrand op de vleugel van het vliegtuig.
- H. Nou ja ze kwamen door het land glad langs mij heen, maar die grote brede wetering lag ertussen hè. En toen zagen ze mij bij die koeien en toen gingen ze weer aan 't hollen, aan 't hardlopen hè.
En toen gingen ze die richting zo op de kaai an he. Maar ieder ogenblik stonden ze weer voor het water, die brede sloot tuseen dat land hè.
- F.F. Maar wanneer had U in de gaten dat het oorlog was, want ik ben 's nachts opgestaan door een gedreun en almaar trillen van de ruiten en zo em toen keek ik de kant van Schiphol op en toen zag ik iedere keer van die lichtflitsen en toen zei ik nog zou d'r oorlog zijn.
- H. Oorlog is 'ter eigenlijk niet uitgebroken he, want de mof is net als een sluipmoordenaar hier binnen kommen vallen. D'r is eigenlijk geen oorlog uitgebroken in Nederland, want dan wordt de oorlog verklaard, dan wordt je gewaar schuwd we kommen d'r an. En dat is niet gebeurd.
- F.F. Het was op vrijdagochtend, dat weet ik nog goed. De radio, later daarop hoorde je niets anders dan: eskadron van acht vliegtuigen in die en die richting.

De evacuatie van het veen uit Ankeveen

- R.F. En wanneer kreeg U aanzegging dat u weg moest.
- H. Nou dat was tweede Pinksterdag.
- R.F. Wij hebben het laatst op eerste Pinksterdag gehoord. Toen kwam de politie van Weesperkarspel het hier zeggen.
- H. Ik werd tweede Pinksterdag om half twee 's nachts geklopt ik ga d'r uit hè en wie het geweest ik weet het niet. Ik moest onmiddellijk naar de polder gaan en de koeien ophalen, want ze gingen het vee evacueren. Dus je kleed je eigen aan en laat de rest maar zwieren en ik ging de polder in de koeien ophalen, maar dat was om half twee 's nachts en 't was half tien toen we vertrokken met die koeien.
- F.F. En welke koeien waren dat dan, van U en van alle andere boeren?
- N. Nou al 't vee van Ankeveen, al die koeien van Polderhuis en Loodijk, al die boeren, zoals van Dijk en Piet Leurs en zo, Henk Meester. Van Dijk die woonde toen nog in dat oude huis. - Hen van Bernard van Dijk.
Jan van Dijk had nog een kreupele koe en Henk kon die koe krijgen van Jan van Dijk, ja maar wat had je d'r an, hij most ook weg.
- R.F. Waar kwam al het vee bij elkaar?
- H. Wij gingen hier uit de Hortsermeer in en daar stroomde het vee over de Herenweg de Horstermeer in van 's-Graveland en Kortenhoef en toen de Hoprstermeer door, dat vee allemaal los, koeien, paarden kalveren. Geiten en dat gesnor dat moest achterblijven en kippen.

Nou en toen had je in Overmeer, daar had je een pontbrug in de Vecht liggen hè en daar ging al dat vee over en toen de andere kant zo die Klompweg deur, zo over Nigtevecht op het Gein aan en van 't Gein op Abcoude en van Abcoude op Ouderkerk. Ik was om half twaalf uit bed gehaald en de volgende nacht om tien voor twaalf zat ik in Nieuwer-Amstel op het politie bureau. Toen had ik al die tijd niks anders gedaan dan lopen, als maar lopen.

F.F. En werden die koeien niet gemilken of zo?

H. Welnee, jagen maar met koeien en paarden.

Eerst was het runnen in de Hortermeer toen zijn d'r nog een paar keer wat opzij weggevlogen, bij zo'n tuinder door een bak met broeiramen heen.

Nou en toen kreeg je aan de overkant van de Vecht die hoge dijk met die schuine kant, nou eer dat we Nigtevecht hadden, lagen er zeker wel toen twaalf in de sloot. Nou laat maar liggen, laat die maar verzuipen. 't was toch geen beginnen aan, paarden hebben we d'r eerst uitgetrokken, dan stond je daar nog eerst een ongeluk aan te sjouwen, nou op 't laatst zei je barst, laat maar leggen, laat die koei maar leggen, d'r lopen d'r nog zat laat maar.

Nou en toen waren we in het politiebureau van Nieuwer-Amstel wij hadden dat vee gedreven tot aan Ouderkerk. En daar werden ze opgevangen, daar werden al die nommers, want die koeien hadden allemaal nommers in d'r oren en dan werd dat allemaal weer gecontroleerd en ingeboekt en daar was wel allemaal ander volk en die ging met twintig koeien naar die boerderij en die ging met dertig of vijftig daarheen, allemaal van die koppeltjes volk.

In Ouderkerk hadden wij afgenomen he en toen moesten wij naar het politiebureau in Nieuwer-Amstel. Dat mosten wij weer helemaal lopen van Ouderkerk of. Nou en het was krek twaalf uur toen we daar waren, en pas op tweede Pinksterdag, ja 't was onderhand al derde Pinksterdag en daar brandde de kachel op dat politiebureau en daar was 't echt lekker. En dat was elf, twaalf mei en daar leefde je helemaal van op, de hele dag een hoop motte lopen en motregen gehad, alles doornat.

F.F. Hebt u toen nog hier of daar eten gekregen?

H. In Nigtevecht bij een boerderij daar konden de mensen warm eten krijgen. Nou ik ben daar ook nog binnen geweest met Willem Portengen en een knechie van Ab Klarenbeek en Dirk Talen.

Dan kon je daar op de rand van die groep gaan zitten en daar was zo'n groot fornuis met eten klaargemaakt, ik geloof dat het aardappelen met koolrapen waren, d'r was geen smaak an. Ik heb er één hap van genomen. Ik zeg nou asjeblieft geef het maar an de kippen.

R.F. Wie waren er nog meer van Ankeveen bij.

H. Nou, Kempthorst, Gerrit en Hein en Ouwe Jan, en Willem Portengen, daar was ik mee en Dirk Taling en Evert Hilhorst.

Maar toen om twaalf uur op het politiebureau dat was Dirk Talen en ik, Willem Portengen en een Kneggie van

Ab Klarenbeek.

Ab had z'n eigen ook opgegeven voor dat transport van het vee maar toe 't er op aan ging waren we met z'n vieren, en ging die niet en toen stuurde hij dat kneggie, een jongen van een jaar of zeventien.

Nou ja toen kwamen op dat politiebureau, nou we hadden pampieren in Ouderkerk gekregen waar we heen moesten hè. Naar een boer in de Legmeer. Maar daar werd in Nieuwer-Amstel weer voor gezorgd nou wij kwamen op dat politiebureau, kom maar binnen en ga zitten. De auto is 't er niet maar die kan ieder ogenblik komen en dan worden jullie weggebracht, naar die boer daar. Alles was donker en nergens geen licht. Nou we hebben daar zo een twintig minuten gezeten en toen kwam die auto voor hè. Nou je had nog eem deken ingepakt, op je nek sleepte je die ook nog mee hè. Nou en toen de auto in. En toen we d'r zoo'n beetje ingepropt zaten, toen kwamen d'r twee van die gasten met zo'n zwart pak aan en een geweer, een karabijn en die gingen ieder aan een kant op de treeplank van die auto staan hè.

Toen zeg ik tegen die kerel die achter 't stuur zat, nou dat is niet nodig hoor, we zain geen misdadigers.

Hij zegt nee jonge, maar dat is voor jullie veiligheid.

Hij zegt, want d'r bennen hier in de omtrek een hoop parachutisten gedaald, Duitsers en daarom bewaken wij de auto. Ik zeg tegen Jan Portengen, nou joh ik zeg, de vorige nacht om half twee werden we wakker gemaakt, we moesten weg voor 't water, ik zeg nou loopt het weer naar half twee en nou gaan we 't vuur in. Ik geloof dat we d'r niks op verbeterd zijn.

R.F. En toen moest U geloof ik nog blijven om de koeien helpen melken.

H. Ja ik ben d'r drie weken geweest. We kwamen bij zo'n grote bouwboer terecht, die had zo'n hele grote schuur en daar hadden we veertig koeien instaan. En de beesten die waren de hele dag niet gemolken, dus d'r zat drie malen melk in. 's Morgens moest je daaraan beginnen. Zulke uiers! en net zo hard als die tafel en nou ja 't was een bouwboer, dus die man had geen spullen.

Nou ja, met veel tobben een paar emmers. Nou als je die volgemolken had dan gooide je em buiten leeg op de mesthoop. En eten was d'r niet voor die koeien.

Maar toen we zo'n beetje met het vee klaar waren, om een uur of tien, ik zeg maar ik ga hier es een beetje rondlopen want dat mot vanavond anders gaan, die melk op de vaalt gooien dat is toch een beetje te gek, al drink je die melk niet op he, dan halen we toch de boter d'r uit. Nou ik had al wat wasteilen en zo in die buurt opgescharreld en nog een paar melkbussen. En toen we de melk kwamen bergen, kon al die melk d'r in, goed afgedekt en andren daags morgens, jongens toen zo'n laag room overal op. En die boer had zo af en toe ook wel es een koe, die bouwboer dus, maar niet altijd hè maar hij had wel zo'n handig karntje d'r bij. Nou zeg ik dat is heel mooi, ik had die melk afgeroomd en toen dat karntje nog een paar uur buiten in de zon gezet hè zo'n laag boter d'r op en

ik aan 't karnen.

En die boer was zo bang, zo bang, ik zeg mens je hoeft nergens bang voor te wezen want alles wat hier van komt dat is voor mijn rekening. Ik zeg jij blijft overal buiten, als d'r onderzoek komt, dan kommen ze bij mij. Je hoeft nergens geen bang voor te wezen. Maar hij wou de boter geeneens in huis hebben, zo angstig was tie hè.

Maar ja, ze begonnen er gauw aan te wennen.

En toen de volgende dag na de middag toen werden er melkbussen gebrocht. En toen kwam d'r ook een rijder die melk ophalen hè. Maar ja, we waren zo 's morgens tegen een uur of zes klaar met melken en 't was zo'n beetje half elf eerst dat die melkrijder om die melk kwam.

Nou dan hadden we zo'n stuk of tien van die veertig liter melkbussen, en eerst dat die rijder kwam, ging ik daar die bussen afromen. Nou ja, ik zeg tegen die vrouw 's middags, nou smeer dat brood maar niet zo zuinig, we hebben boter zat hoor, smeer het er maar op.

R.F. En kwam er toen ook eten voor de koeien?

H. Nou, balen strooi, nou ja, dat was eigenlijk om de koeien te strooien hè. Balen hooi kreeg je ook maar ik zal maar zeggen, als je nou twintig baaltjes had en je had er vijftig nodig nodig, dan moet met die twintig baaltjes al die koeien voeren. En dan kwamen er van die doosjes weet je wel met van die kleine hoekjes, ja bij de koeien most je oppassen, want ze zouden je handen er bij opgemaakt hebben. Die beesten waren gewoon uitgehongerd toen ze daar een dag of wat stonden. Want nadien, dat we weer thuis waren, een week of vier daarna, toen is er nog een keer een avond geweest, want d'r waren een hoop boeren later opstandig, zo slecht als d'r hun vee verzorgd was, en toen hadden we Schimmelpenninck, die burgemeester, en die het toen nog een spreekavond gehouden in waar nou Klein woont in dat hotel van 's-Graveland - voor de boeren. Daar ben ik ook nog naar toe geweest. Nou en die stond een heleboel te verkondigen, hij was er zelf wezen kijken om zich te overtuigen bij verschillende boeren, en daar was de verzorging van het vee prima. Ik zei nou dan hebt u zeker geweten waar u naar toe most om te kijken. Ik zeg want ik ben d'r persoonlijk drie weken geweest en ik heb drie weken gelopen in een stal met veertig koeien, dat je bang was om ze te voeren want ze zouden je handen d'r bij opmaken, zo stonde die beesten te verhongeren. En ik zei wil u nou komen om dat goed te praten, ik zeg dat is niet goed te praten, burgemeester.

En als u nou gaat kijken en je neemt dan een stal, d'r waren wel stallen waar het goed was kijk es als ze nou zo'n koppel vee bij een boer, een werkelijke boer terecht kwam, dan stond daar een berg met hooi hè, dus dat beetje dat er gebrocht werd, dan haalde je hooi uit die hooiberg en gooide je dat d'r bij. Maar wij zaten bij een bouwboer, en dus hadden we niks dan dat er gebracht wier.

R.F. En ook geen weiland natuurlijk.

H. Nee, de beesten stonden in de schuur.

Rondom in die grote schuur, aan een lijn met krammen zo

aan de stal vast. En aan die lijn daar bond je de koeien met een koptouw vast. Nou ja en dan een keer most je mest kruien op een dag en dan moest er strooi onder, maar je had het niet. Je was zo uitgewerkt dan. Want als je d'r strooi onder gooide, zo met stront eraan aten de beesten het op, zo'n honger hadden ze.

En toen hadden we d'r ruim twee weken geweest en toen op maandag toen gingen we toen we klaar waren, met Willem Portengen de boeren langs een beetje schooien of je wat van je eigen vee kon vinden, en toen kwamen we langs een kamp land, en ik zeg tegen Willem: daar staat jouw paard.

{Na verlerlei wederwaardigheden kon na een week of drie Hagen weer huiswaards keren met zijn koeien. Ook de andere Ankeveen-se boeren konden na veel zoek hun paarden en koeien terug halen.}

1. De familie Hagen en de molen "Hollandia"

1.

De Rietvink

Volksnaam voor de kleine karakiet en de rietgors. Beide vogeltjes kwamen algemeen voor in het plassen gebied van Ankeveen. Hier zal wel de kleine karakiet bedoeld zijn.

"Hagens" op de molen

In 1849 is een Hagen molenaar op de "Hollandia", opgevolgd door een Jacob Hagen in 1889. In 1911 is C Hagen molenaar tot 1934. Dan volgt Willem F Hagen, die in 1969 nog op de molen woonde.

De molen "Hollandia"

Al in 1538 wordt in Ankeveen een watermolen aangegeven, dezelfde molendie in 1562 genoemd wordt in de "molenbrief". Het was een molen van het wipwatermolen-type die 1642 vervangen werd door een nieuwe achtkante schepradmolen. Het jaartal dat op de kap staat: 1766, is het jaar dat een ingrijpende verbouwing van de molen plaatsvond en waarbij de gehele kap werd vernieuwd.

In 1797 wordt de oorspronkelijke houten watergang vervangen door een bakstenen. In 1931 wordt een electrisch gemaal bij de molen in gebruik genomen, waarbij de molen zelf als reserve bemalingsinrichting dienst blijft doen. In 1937 vindt een verbouwing in de molen plaats tot verbetering van de woning van de machinist. Na de restauratie wordt de molen in de 50er jaren verkocht aan de Vereniging Natuurmonumenten, waarna er een café in is gevestigd.

3. De stand van de molenwieken

3.

Hagen beschrijft maar drie standen van de molenwieken: "in de vreugd", "in de rouw" en "in 't kruis" als de molen niet kan malen.

Industrie molen, in de Zaanstreek bv., kenden veel meer standen van de molenwieken en waren wat versiering betreft bij feestelijkheden vaak zeer uitbundig.

Maar bij de poldermolen, waar vooral bij wateroverlast veel onder hoogspanning gemalen werd zal dat wel wat soberder zijn geweest.

Fennis memoreerde eens dat in de oorlog van 1940-1945 de stand van de wieken van de molen "Hollandia" wel gebruikt werd om onderduikers in het dorp en in de polder te waarschuwen als er Duitsers in aantocht waren.

6. Over de tweede molen aan de Loodijk

6.

In een bocht van de Loodijk, tegenover de Broekerpolder staat bij een boerderij nog een klein gebouwtje, dat een gemaaltje vebergt, op de plaats waar vroeger de door Kees Hagen beschreven wipwatermolen stond. Deze wipwatermolen is pas omstreeks 1900 gesloopt.

// De heer W. Hafkamp uit 's-Graveland maakte mij attent op het feit dat Hagen in zijn verhaal de persoonsnamen enigszins verhaspeld heeft.

De juiste namen zijn: Willem Haselager, Bolderhey en Dijs.

7. De mobilisatie van 1914.

7.

Op 31 juli 1914 werd in Nederland de mobilisatie afgekondigd en werden voorbereidende maatregelen getroffen voor innundaties. Bij een eventuele verdediging van Naarden, werd de vesting zelf niet meer zo van belang geacht, maar wel de waterlinie, afzonderlijke batterijen, loopgraven en schansen.

Het terrein rondom de vesting werd opengekapt tot op een vierhonderd meter afstand. De wallen en muren van de vesting waren uitgediend en alle inzet van daar in dienst geroepen militairen richtte zich op de afgravingen en het opzetten van loopgraven en schansen.

Voor dit werk werden ook veel niet-militairen ingeschakeld.

Kazernerij. Een woord waarvan ik de betekenis niet heb kunnen vinden. Bedoeld zal wel zijn een speciale pot waarin geld werd gestort.

OVER HET ANKEVEENS DIALECT.

Het dialect dat vroeger in Ankeveen gesproken werd, sluit aan bij de taal van de Vechtstreek en komt in grote lijnen overeen met wat we onder "Utrechts" verstaan. Het "Utrechts" heeft in de ontwikkeling van het Algemeen Nederlands een belangrijke rol gespeeld. Kenmerkend voor de dialecten in deze provincie waren invloeden uit Noord- en Zuid Holland, een oostelijke en noordelijke inbreng uit Gelderland en Brabantse elementen. Die noord- en zuidhollandse invloeden zijn een overblijfsel van de hollandse expansie in en na de tachtigjarige oorlog. De brabantse elementen in het Utrechts stammen nog uit de Bourgondische tijd.

Enkele opvallende dialectverschijnselen die we als Utrechts herkennen en ook in het Ankeveens voorkomen zijn:

1e. De oo wordt uitgesproken als "oa"

moale (molen)
boat (boot)

2e. De ij en ei klinken als "ai"

kraige (krijgen)
klain (klein)

3e. De korte klinker a wordt als o uitgesproken

ik doch (ik dacht)
hai broch (hij bracht)

Enkele oorspronkelijke dialectkenmerken, die ook in het Ankeveens opvallen zijn:

1e. De aa wordt als ao uitgesproken

paord (paard)
slaopen (slapen)

2e. De korte klinker a wordt vaak gerekt

laand (land)
kaant (kant)

3e. Het wegvallen van de slot-t aan het einde van een woord is het meest kenmerkend van het Utrechts.

In Ankeveen is dit niet altijd zeer duidelijk

gezich (gezicht)
krach (kracht)

De eerste twee kenmerken doen denken aan de brabantse expansie aan het eind van de middeleeuwen.

14. De Katholieke Arbeiders beweging

14.

✓ In 1889 legde de Twentse kapelaan Dr Alfons Ariëns met de oprichting van een R.K. werklieden-vereniging in Enschede de grondslag voor de Katholieke Arbeidersbeweging. In 1893 werd het blad "De Katholieke werkman" uitgegeven, waarvan Ariëns redacteur was. In de grote steden volgden de oprichtingen van Katholieke werklieden verenigingen elkaar snel op. In Ankeveen kwam de Katholieke werkliedenvereniging uiteraard vrij wat later van de grond.

○ Triduüm. Voor de Ankeveners die nu nog niet weten wat een triduüm: een driedaagse "Godsvrucht-oefening" in de kerk.

✓
/s

De Hilversumse Meent ligt op het grensgebied van de venen en de hogere zandgronden van het Gooi. De Karnemelksloot vormde ongeveer de grens.

De Meent was het domein van de erfgooiers uit Hilversum, Huizen en Bussum, waarbij de erfgooiers het recht hadden ^{er} hun vee te weiden.

Vanaf de vroege middeleeuwen tot 1979, een zevenhonderd jaar kwamen de rechten toe aan de Gooise boeren en hun mannelijke nakomelingen. In 1979 was de laatste vergadering geweest van de Vereniging Stadt en Lande, waarbij het landin eigendom verkregen werd door de Erfgooiers, of een vergoeding werd toegekend.

20. Pastoor Pel

20.

Bernardus Henricus Pel, geboren te Amersfoort op 9 jan 1843, was vanaf 30 aug 1889 pastoor te Ankeveen. Hij is in ons dorp een geliefde herder geweest, maar de affectie was wederzijds. In 1896 schrijft hij een uitvoerig opstel over "Het Kerspel Ankeveen" dat geplaatst werd in het "Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht" (deel 24, uitgegeven door de wed J.R. van Rossum, Utrecht 1897)

Hij overleed in Ankeveen in 1920 (?)

Zouaven waren vrijwilligers in het Pauselijk leger, dat gevormd werd toen de kerkelijke staat in Italië, toenmaals een gebied, ruim 20x zo groot als Nederland, werd aangevallen. Veel vrijwilligers kwamen uit Nederland, België en Frankrijk, van de ruim 11.000 Zouaven waren er meer dan 3.000 als Nederlander geregistreerd.

Na de slag bij Brentano in 1867, waarin de Zouaven met de hulp van de Fransen de overwinning behaalden, werd in 1870 door koning Victor Emauel een ring om Vaticaanstad geleid en moest de paus (Pius IX) zich gewonnen geven.

Hagen noemde als Ankeveense Zouaven: Willem Leurs en een plaagkind van Bart Vos, Henderveld.

C.L. de Boer uit Bussum die zich uitvoerig met de geschiedenis van de Nederlandse Zouaven heeft beziggehouden neemt: G.C.J. Ketelaar, Th. Ketelaar en Willem Leurs als Ankeveense Zouaven.

Na de terugkeer van de Zouaven in Ankeveen vindt nog een onaangename nasleep van deze gebeurtenis in het dorp plaats.

Dr J.F. van Hengel noteert dat zich een kleine epidemie van dysenterie vertoonde in 1870 na terugkeer van een pauselijk Zouaaf in Ankeveen. Negentien personen werden aangetast waarvan er vier stierven. In januari 1871 werd in Hollands Ankeveen nog een kleine epidemie waargenomen.

Het zand- en jaagpad dat Hagen noemt, van Amsterdam en Weesp naar 's-Graveland, werd van ouds slecht onderhouden omdat stadsbesturen en ingelanden het nooit eesns waren wie de weg moest onderhouden.

Een aardig voorbeeld levert het verhaal van Mr Jacob van Lennep in zijn roman "Ferdinant Huyck" dat in 1736 speelt.

De heer van Baalen van het handelshuis van Bempden van Baalen en Comp. rijdt langs deze weg naar tante van Bempden die op "Heizicht" in 's-Graveland woont (Schaep en Burgh). Hij arriveert veel te ~~veel~~ laat hoewel hij erg punctueel is en wijt dat aan de slecht onderhouden weg.

"de weg van Diemerbrug naar Weesp wordt bij uitstek slecht onderhouden" zeide van Baalen" of liever in 't geheel niet.

Ik heb somwijlen gedacht dat ik er niet levend af zoude komen en ik ben overtuigd dat mijn rijtuig ervan gelust heeft"

"Er bestaat een twist tusschen de Ingelanden en het zandpad zeide tante" wie van beiden den weg hestellen moet"

37. Eieren zoeken in de polder.

37.

De eieren waar Hagen "honderden", waarschijnlijk wel duizenden van geraapt heeft in de broedtijd, zijn van de in de polder algemeen voorkomende broedvogel de meerkoet.

De meerkoet broedde speciaal in met riet omzoomde plassen en meren. Het voedsel bestond bijna uitsluitend uit insecten, schelp en schaaldiertjes, maar ook uit plantedelen en zaden van de gele plomp.

Het nest werd gemaakt van waterplanten, vooral lisdodden en egelskop en drijft meestal op het water.

Het nest is vaak uit de verte al te herkennen aan de omgeknakte rietstengels boven het nest.

De broedtijd begint soms als van eind maart tot aan juni, soms juli. Er worden een tiental, soms wel twaalf grijsachtige eieren gelegd, met donkere vlekken en zwarte stipjes op de schaal.

Bij een excursie in 1968 door de plassen varende, wees Kees Hagen ons gemakkelijk een tiental nesten van de meerkoet aan.

In de tijd van Kees Hagen was de jacht in de poldervan Ankeveen nog van betekenis. Niet alleen de jacht op kleinwild en watervogels, maar ook de geprogrammeerde "jacht" op fazanten. "De Gooische Post" gaf in een beschrijving van Ankeveen in 1931 het volgende beeld van de "jacht"

"In 't voorjaar en zomer zijn de koddebeiers druk in de weer met de verzorging van de "wildstand", trouw bijgestaan door hun broedse kippen. In de herfst wemelt de omgeving van wildgemaakte fazanten en arriveren in de glanzende auto's de vreemde eigenaren der plassen en zodden. Dan knallen de geweren van 's morgens tot 's avonds, dan drijven de drijvers het wild voor de geweerlopen der paffende jagers".